

Tribuna școlii

REVISTĂ SĂPTĂMINALĂ

Anul III Nr. 93

Simbătă 28 aprilie 1973

16 pagini — 1 leu

FLORI DE MAI

Zăpezile cu niște reflexe dure de argint și de aproape uimire, zăpezile ce năvăliseră în Martie — și năvăliseră absurd în plină primăvară — s-au topit datorită razelor de foc ale Măriei-soarelui și s-au topit datorită inimii Omului, nu o dată mai fierbinte decât dogoarea sublimului nostru astru ceresc.

Natura reînvie mereu ca într-o parcă dulce poveste. Ochii mă ademinesc întotdeauna întru cunoaștere și splendoare. Văd drumurile vaste ale Muncii. E timpul marilor speranțe, e timpul certitudinilor. Îi văd pe țărani mei desdoșiți de șale, liberi, slăvind munca, mai mult ca oricând, fiindcă azi pământul e al lor.

Îi văd pe mineri, drapați în haine de eroi, scoțind din adâncurile planetei elixirul negru al industriei.

Îi văd pe oțelari, strălucind în ploaia de scînteie a metalului aprins, dînd la iveală țaria timpului.

Îi văd pe călători adulmecînd vîzduhul pe magistralele lumii ca niște vechi și mereu noi temerari.

Îi văd pe dascăli croind din sufletul lor dimensiunile luminilor, îmbrăcînd acest sublim popor cu hainele de aur ale cunoașterii și frumosului. Văd flori. Flori. Flori. Dar, poate, în aceste clipe de 1 Mai, de Ziua muncii și a libertății, florile de maci roșii aruncate în cîmp ca niște drapele de foc în Univers sînt cele mai vii, cele mai cuceritoare, cele mai simbolice întru acele grele aducerii aminte ale luptelor clasei muncitoare, ale luptelor omenirii pentru dreptate, pentru libertate, pentru fericire.

În România Revoluția a învins. Singele vărsat n-a fost pierdut în zadar. Țara se înalță, sublimă, în soare. În evantaiul multicolor al creșterilor noastre, aldoma semenilor mei, aud creșterile viitoare. A fost foarte greu. Și e încă greu. Însă marile victorii nu cunosc decât aromele tari ale dăruirii, ale dăruirii pentru patrie, pentru omenire. Ce sublimă armonie se află în noi, în faptele noastre, în explozia de vis a florilor din Mai!

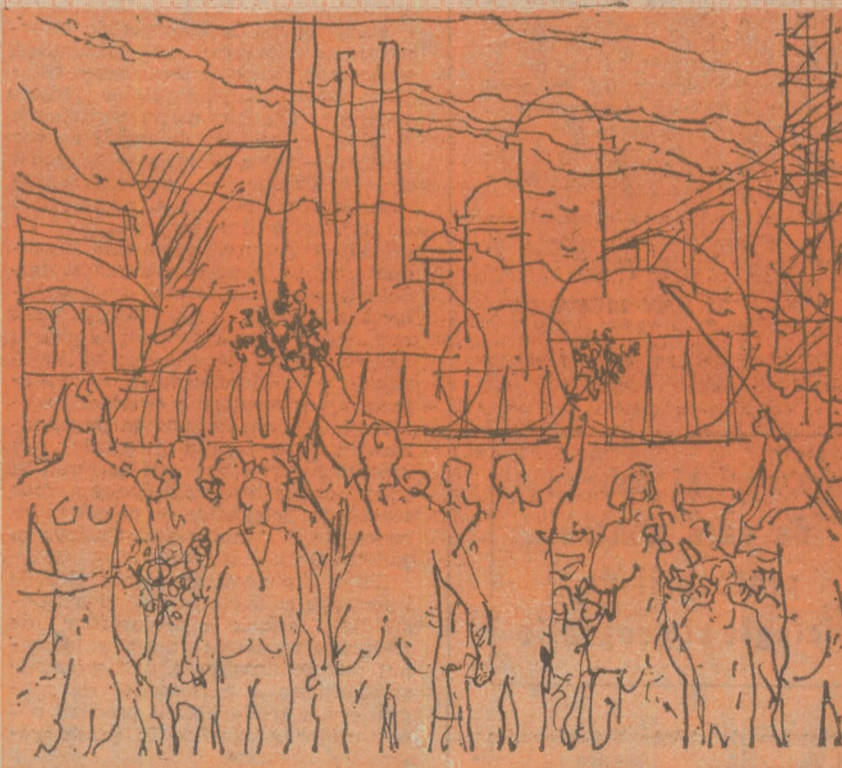
Intr-un cîntec folcloric japonez aud cu inima, precum aud creșterea incalculabilă a firelor de iarbă, și a florilor-soarelui aceste versuri:

„Ce frumos e primăvara!
Stăm întinși alături
cu vinul sărbătorii florilor”...

ION BANUȚA

1 MAI

Ședințe de lucru ale consiliilor învățămîntului

În zilele de 18, 19 și 20 aprilie a.c. au avut loc, la Ministerul Educației și Învățămîntului, ședințe de lucru ale consiliilor învățămîntului preșcolar și general-obligatoriu, liceal și tehnico-profesional, cu participarea inspectorilor generali ai județelor și municipiului București. S-a dezbătut cu acest prilej un ansamblu de măsuri referitoare la îmbunătățirea continuă a învățămîntului preșcolar, a școlii de cultură generală, a liceului și a învățămîntului tehnico-profesional.

În încheierea dezbaterilor, a luat cuvîntul tovarășul Paul Niculescu-Mizil, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, ministru al educației și învățămîntului.

ÎN ACEST NUMĂR

Lección „modernistă”
sau lecție modernă •
A învăța să înveți (II)
• „Mașinismul” didactic
și exigențele lui • Învățămîntul preșcolar (grupaj de opinii) • Filozofia românească în a doua jumătate a secolului al XIX-lea • Neohegelianismul

MOZAIC • MOZAIC • MOZAIC •

Concursul „Cea mai bună bibliotecă școlară“

Marti, 24 aprilie, a.c., a avut loc în Capitală festivitatea decernării premiilor pentru concursul „Cea mai bună bibliotecă școlară — 1972“, amplă acțiune de stimulare a muncii cu cartea, desfășurată sub egida Ministerului Educației și Învățământului.

Antrenând în competiție un număr de aproximativ 9400 de biblioteci școlare — din școli generale, licee, școli profesionale și tehnice — concursul (primul de acest gen din țara noastră) a fost declanșat începând cu luna mai a anului trecut, la recomandarea Adunării Generale UNESCO, în cadrul Anului internațional al cărții.

Premiile, în număr de 37, au fost acordate de Ministerul Educației și Învățământului, de Comitetul Central al U.T.C., de Consiliul Național al Organizației Pionierilor, din partea unor uniuni de creație și edituri, din partea unor biblioteci centrale. Juriului, având în fruntea sa pe prof. dr. docent Dan Simonescu, i-a fost destul de greu să se decidă în acordarea înaltelor distincții, întrucât foarte multe dintre bibliotecile competitive din școlile noastre sînt bine dotate și se achită cu cinste de sarcinile ce le revin.

Criteriul de selecție prioritar a fost acela al bibliotecii funcționale, vii, al bibliotecii-laborator și atelier de muncă, diversă ca specific, care, pe lângă volumele de care dispune, organizează și ample manifestări, facilitând drumul spre cunoaștere al elevului și cadrului didactic: procese literare, prezentări de cărți, întâlniri cu scriitorii și oamenii de știință etc. Tot cu acest prilej, s-a putut constata că în majoritatea bibliotecilor participante la concurs lucrează oameni competenți, care, în achiziționarea cărților, se orientează după specificul școlii unde funcționează biblioteca, după programa analitică și după doleanțele cadrelor didactice.

Concursul „Cea mai bună bibliotecă școlară — 1972“, avînd drept scop ațrăgerea spre lectură a sutele de mii de elevi și dascăli, fiind o reușită, poate n-ar fi rău — cum sugera dealtfel și președintele juriului său — să devină o permanentă.

Cel puțin un pom!

Conducerile de școli și cadrele didactice din județul Bihor și-au propus ca „fiecare școală să devină un colț de livadă“, stabilind ca obiectiv principal extinderea numărului de pomi fructiferi, de viță de vie, pe loturile școlare, în curtea și în parcul școlii, pe terenurile neproductive, astfel ca fiecare elev să planteze cel puțin unul-doi pomi fructiferi.

Rezultatele obținute sînt concludente: pînă în prezent s-au plantat de către elevii și cadrele didactice din județ un număr de peste 56.000 pomi fructiferi și 28.000 butuci și viță de vie. Acțiunea începută continuă în fiecare școală, prin lucrările de întreținere ce se impun și prin combaterea bolilor și a dăună-

torilor. Avînd în vedere sarcinile deosebit de importante ce stau în fața școlii și a cadrelor didactice de specialitate, care asigură instruirea tehnico-productivă a elevilor din mediul rural, Inspectoratul școlar județean a venit în sprijinul profesorilor de biologie și care predau agricultura, organizînd în zilele de 9—12 aprilie a.c. un curs de inițiere în lucrările practice agricole din sectorul pomicol, viticol, legumicol și floricol. La acest curs au participat peste 140 cadre didactice, care au efectuat nemijlocit, sub îndrumarea unor specialiști, lucrări diversificate, aplicații practice în pepinieră, în livezile pomicele pe rod, în viticultură și la întreprinderea „Sere“ Oradea.

Cadrele didactice prezente la aceste cursuri au apreciat caracterul practic al activităților, care le-au sugerat inițiative și preocupări mai eficiente în legarea teoriei de practică, a școlii de viață, de producție.

Prof. TEODOR TRIFA

Ora de viață

Ora de dirigiență este, n-aș vrea să fie luată drept o simplă speculație afirmativă, poate, cea mai importantă oră a programului pentru cine predă o materie de maxim interes: *Viața*.

Pedagogul trebuie să știe să găsească în cele cincizeci de minute ale orei de dirigiență cel mai scurt drum către inima elevului, să se apropie de el, să-l înțeleagă, să-l ajute în mod real și eficient. În ora de dirigiență, prilej de subtile colocvii între generații și mentalități, profesorul știe să explice elevului rolul puterilor culturii, sensul educației, obligațiile sociale ce-i revin. Acele cincizeci de minute dedicate colaborării sincere și pozitive dintre omul de la catedră și omul din bancă vor ști să aducă în discuție idealurile, mișcarea ideilor, proiectele, năzuințele. Ora de dirigiență, materializează în cuvinte, în replici, acuta nevoie de dialog a omului contemporan; ea, atunci cînd e bine condusă, devine un superb spectacol al emulației și nobleței sufletesti. Într-o societate ca a noastră, socialistă, „care e sens, iar nu simplă conviețuire“, ora de dirigiență devine un spațiu al discuțiilor fructuoase, al stimulării reciproce, al îmbogățirii reciproce.

Cu o degajare care nu exclude disciplina, elevii și profesorii se vor sfătui, vor căuta cele mai bune soluții pentru ca munca lor, visele lor să capete contur și consistență sub cele mai ferice auspicii. În mica oră de dirigiență pe care, sperăm, nici un dascăl nu riscă s-o trateze superficial, s-o desconsidere, elevul poate afla soluții de extremă importanță pentru configurația lui morală, pentru dezvoltarea lui de mai târziu. Clarificîndu-și în fața colegilor și a profesorului unele idei, porniri, individul în formare, în continuă modelare, învață să se autoconducă, să se autodefinească.

Iată de ce îmi asum răspunderea să cred că ora de dirigiență este, pentru foarte mulți elevi, antecamera maturității.

DAN MUTAȘCU

Cursuri și tabere de vară pentru profesorii de biologie și geografie

Societatea de științe biologice din R.S. România în colaborare cu Uni-

nea sindicatelor din învățămînt, știință și cultură organizează în vara acestui an, ca formă de informare și documentare pentru profesorii de biologie de la școlile de cultură generală și licee, următoarele cursuri de vară:

- Banat (Timișoara) între 20 iulie — 2 august 1973;
- Oltenia (Craiova-Tg. Jiu) 20 iulie — 3 august 1973;
- Dobrogea (Constanța) între 1 iulie — 15 iulie 1973;
- Moldova (Stațiunea de cercetări biologice, geografice și geografice „Stejarul“ Pîngărați) între 6—20 august 1973.

Cadrele didactice de specialitate care doresc să participe la unul din aceste cursuri se vor adresa filialelor S.S.B. de unde pot afla condițiile de participare.

Societatea de științe geografice în colaborare cu Uniunea sindicatelor din învățămînt, știință și cultură organizează în perioada 20—30 iulie a.c. a XIV-a ediție a taberelor de informare și documentare pentru profesorii de geografie din școlile generale și liceele din țara noastră.

În acest an se vor organiza 4 tabere amplasate în zonele: 1) Oltenia de nord (cu centrul la Tg. Jiu), 2) Hațeg — Deva (cu centrul la Deva); 3) Țara Oltului Munții Făgăraș (cu centrul la Făgăraș); 4) Subcarpații și Carpații Argeșului și ai Dimboviței (cu centrul la Cîmpulung Muscel).

Tabăra Tg. Jiu își va desfășura activitatea în nordul Olteniei, efectuînd unele incursiuni în zonele subcarpatice și montane. Principalele unități cuprinse în programul taberei Deva sînt: Munții Trascăului, Metaliferi, Poiana Ruscăi, Retezat, Paring și Șurean, Măgura Uroiului, Culoarul Mureșului (între Deva-Ilia), depresiunile Brad, Hunedoara, Hațeg-Pui, Petroșani etc. Aplicațiile taberei Făgăraș se vor desfășura în țara Oltului, în Podișul Hîrtibaciului, în Munții Făgăraș și depresiunea Sibului.

Tabăra Cîmpulung-Muscel-Rucăr își va desfășura programul de

aplicații în Piemontul Cîndești. Subcarpații argeșeni (Dealul Mățau, depresiunea Aref-Căpățineni) la lacul de retenție de la Vidraru, în zonele carstice Mateiaș, Ghimbav, Podul Dimboviței, Fundata-Giuvala, Piatra Craiului, în Munții Iezer-Păpușa, Leaota și în depresiunea Brașovului.

Participanții la taberele de informare și documentare geografică, precum și delegații din partea filialelor S.S.G., inspectoratelor școlare județene, Caselor corpului didactic și ai unor unități de profil se vor întruni — între 31 iulie — 2 august a.c. la Craiova — la tradiționala Consfătuire anuală a profesorilor de geografie din țara noastră. Această întrunire, ca și cele precedente, își propune expunerea și dezbateră a trei probleme de larg interes geografic: a) prezentarea unor comunicări și referate privind cadrul natural și social-economic al județului Dolj; b) expunerea și dezbateră a unor probleme privind realizări și tendințe actuale în modernizarea învățămîntului geografic; c) efectuarea unor aplicații de teren în scopul cunoașterii nemijlocite a unor fenomene geografice și obiective economice din municipiul Craiova și județul Dolj.

Ediția din acest an a taberelor de informare și documentare și a Consfătuirii anuale a profesorilor de geografie va marca un nou și însemnat pas pe linia pregătirii metodice și științifice a profesorilor de geografie și a modernizării predării cunoștințelor geografice în școala generală și liceu.

Prof. Vlase Eugenia, Școala generală Grădiștea, jud. Ialomița, ne relatează că din anul 1969 s-a adresat, în repetate rînduri, organelor de învățămînt, cerîndu-le să-i recunoască la vechimea în învățămînt și cei 7 ani cit a funcționat ca pedagogă și laborantă înainte de a urma cursurile institutului pedagogic de 3 ani, avînd ca studii liceul teoretic și nu poate înțelege de ce i se refuză, în continuare, recunoașterea vechimii în învățămînt.

— Repetatele dumneavoastră intervenții la toate forurile de învățămînt timp de 4 ani nu au nici un suport legal. Atît actualele „Norme privind stabilirea vechimii (stagiumului) în învățămînt a personalului didactic din învățămîntul preșcolar, obligatoriu de cultură generală, liceal, profesional și tehnic“ (punctul 1 b), aprobate prin Ordinul ministrului învățămîntului nr. 954/1969, cit și fostele „Instrucțiuni pentru aplicarea H.C.M. nr. 1059/1959“ (punctul 11, alineatul 4), abrogate prin Legea nr. 6 din 15 martie 1969, prevăd recunoașterea ca vechime în învățămînt a timpului lucrat într-o funcție didactică ajutoare dacă în perioada cit a funcționat pe aceste posturi îndeplinea condițiile de studii pentru ocuparea unei funcții didactice de predare.

Cît privește recunoașterea ca stagiu în învățămînt a timpului cit ați fost studentă, la care vă referiți în continuare, nu îndepliniți condițiile prevăzute de H.C.M. nr. 1059/1959 (să fi funcționat în învățămînt, minimum 3 ani, într-o funcție didactică de predare, înainte de trecerea la studii).

O bună documentare inițială asupra celor ce doreați să revendicați ca drepturi și solicitarea numai în lumina actelor normative în vigoare v-ar fi scutit de frămîntări inutile atîtia ani, pierdere de timp, cheltuieli fără rost și, totodată, ați fi dat posibilitatea organelor de învățămînt, la care ați apelat 4 ani la rînd, să se ocupe mai mult de probleme de conținut.

Două cadre didactice din județul Teleorman și-au depus dosarele de rectificarea în cadrulării, ca urmare a absolvirii unor studii superioare care le dau dreptul la o altă salarizare. Cu toate că cererile însoțite de actele doveditoare au fost înregistrate pe data de 31 ianuarie a.c., cu numerele 640 și 641, Inspectoratul școlar al județului Teleorman menționează, în decizia dată, că noua salarizare se aplică începînd cu 1 martie. Solicitînd unele lămuriri asupra acestei întîrzieri li s-a explicat că sesiunea se numește „ianuarie-februarie“ și abia de la 1 martie intră în noile drepturi (!).

— Soluția adoptată de inspectoratul școlar nesocotește drepturile legale ale acestor cadre didactice. Legislația școlară prevede că salarizarea personalului didactic se stabilește, pe lângă alte criterii, și în raport cu pregătirea cerută pentru ocuparea funcției didactice (art. 172 din Legea nr. 6/1969 și art. 2 din H.C.M. nr. 2841/1969). Firește ar fi ca organele de administrație să acorde drepturile bănești ale cadrelor didactice începînd chiar cu prima zi după susținerea examenului și să confirme absolvirea unor studii superioare. Pentru a simplifica, însă, munca administrativă s-a stabilit cu rectificarea salariului să se facă de la 1 al lunii următoare celei în care personalul didactic comunică în scris că îndeplinește condițiile de studii și prezintă acte doveditoare. (Regulamentul privind numirea, transferarea și evidența personalului didactic de predare, precum și aplicarea altor prevederi cuprinse în Statutul personalului didactic — aprobat cu Ordinul ministrului educației și învățămîntului nr. 12316/1969, precum și Instrucțiunile Ministerului Educației și Învățămîntului nr. 31883/1971).

După cum se poate observa, din conținutul actelor normative, în acordarea acestui drept, organelor administrative de stat le revine numai sarcina de aplicare și nu de apreciere. Pentru a se intra în legalitate se impune emiterea unei noi decizii prin care se revine, în parte, asupra celei vechi, în sensul că noua salarizare se aplică de la 1 februarie a.c. Pe baza acestei decizii se vor achita și drepturile bănești neincasate pe luna februarie.

Prof. IOAN BADIU

REPERE ALE MODERNIZĂRII

Învățământul general — obligatoriu

Relativ puține concepte cu care operează teoria sistemelor școlare generează atâtea interpretări confuze și întrebări eronate ca acela de învățământ general-obligatoriu.

Ca și alte categorii, sensul și conținutul aceleia pe care o avem în vedere au evoluat, reflectând mutațiile ce s-au produs în fenomenul școlar pe care îl desemnează. Astfel, odinioară, când obligativitatea școlară se aplica școlii primare, de 4—5 ani, era folosit, de regulă, conceptul de **învățământ primar obligatoriu**. Primele decenii ale voacului nostru au dus, între altele, la extinderea obligativității școlare până la vârsta de 14—15 ani. Pretutindeni ea se realiza prin școala primară după care, o mică parte a fiecărei generații continua studiile în învățământul secundar, o altă parte în învățământul profesional, iar cei mai mulți erau îndrumați spre un învățământ supraprimar sau complementar. Ca urmare, conceptul de învățământ primar obligatoriu se păstrează, dar este raportat, de data aceasta, la o instruire realizată pe o durată mai mare — în cele mai multe cazuri fiind de 7 ani.

Concomitent cu extinderea obligativității școlare are loc, mai cu seamă prin reformele școlare adoptate în deceniile 6 și 7, un **proces de unificare a diverselor tipuri de școli**

în care se realiza instruirea tinerilor până la vârsta de 14—15 ani, într-o școală unică. În aceste cazuri, cursul supraprimar se apropie tot mai mult, prin conținut și metode, de școala secundară. Este ceea ce s-a numit „secundarizarea” școlii primare complete. Rezultatul îl reprezintă constituirea școlilor generale de 8, 9 sau 10 ani ca școli unice, de bază, ale sistemelor de învățământ în toate țările socialiste și chiar în unele țări capitaliste cum sunt Suedia, Italia, Spania, Norvegia ș.a. Acestea sunt școli unice care asigură o instruire unitară, cu caracter general, a tuturor copiilor care cad sub incidența instruirii obligatorii.

Reflectând aceste schimbări, în structura multor sisteme școlare, a fost adoptat conceptul de **învățământ general-obligatoriu**. Dar tot de aici încep și confuziile. Cele mai frecvente sînt, pe de o parte, între învățământul general-obligatoriu și învățământul de cultură generală, iar, pe de altă parte, între învățământul general-obligatoriu și școala generală sau școala de bază.

Pentru a ușura înțelegerea sensului și conținutului trebuie să menționăm că **învățământul general-obligatoriu exprimă obligativitatea instruirii generale, a tuturor copiilor și tinerilor, între anumite limite de vîrstă sau într-un anumit grad de învățămînt**. În acest consens, instruirea general-obligatorie poate fi corelată cu un anumit grad și tip de școală cum ar fi, de pildă, școala de 8 ani — în țara noastră (pînă la instituirea învățămîntului obligatoriu de 10 ani), în R.P. Polonă, R.S.F. Iugoslavia, școala de bază de 9 ani — în R. S. Cehoslovacă, Suedia, Japonia, sau chiar cu o școală generală de 10 ani — cum este școala generală și politehnică din R.D.G. Alteleori, așa cum se constată în reformele școlare adoptate în ultimele decenii, instruirea generală și obligatorie este stabilită avînd în vedere o anumită limită de vîrstă, 16—17—18 ani, indiferent în ce tipuri de școli se realizează (exemplu: R.F. Germania, Franța,

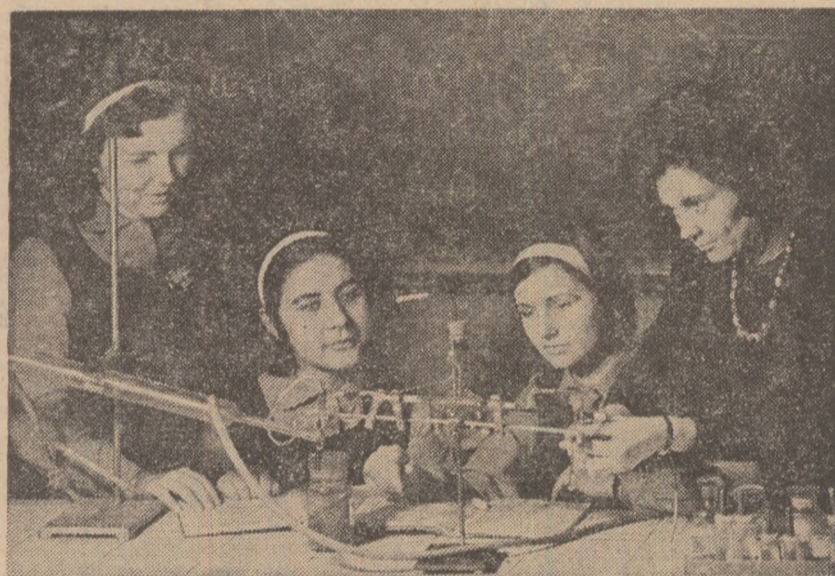
Anglia, S.U.A., ș.a.). În fine, sînt și situații cînd obligativitatea școlară este raportată la un număr de ani de studii, așa cum prin prevederile Legii învățămîntului, în țara noastră a fost instituit învățămîntul obligatoriu de 10 ani.

Rezultă din această analiză că, pe de o parte, conceptul de învățământ general-obligatoriu nu coincide în mod necesar cu un anumit grad de școală, deci nu este unul și același lucru cu școala generală cum, din păcate, putem constata foarte frecvent în literatura pedagogică. De exemplu, învățămîntului general-obligatoriu din țara noastră îi corespunde, potrivit Legii învățămîntului, școala generală de 8 ani continuată cu minimum 2 ani de învățămînt liceal sau, pentru cei care nu urmează liceul, completată cu ciclul superior (clasele IX—X) ale școlii de 10 ani. De asemenea, instruirea obligatorie de 10 ani în U.R.S.S. se realizează în școala de 8 ani plus învățămîntul tehnic, șco-

lile profesionale sau clasele IX—X ale școlii medii de 10 ani. În Anglia, instruirea obligatorie pînă la vârsta de 16 ani implică frecventarea școlii primare de 6 ani, urmată de un număr corespunzător de clase din școlile secundare. Pe de altă parte, învățămîntul general-obligatoriu nu poate fi identificat nici cu învățămîntul de cultură generală, ceea ce adesea se poate constata în unele lucrări. Acesta din urmă, ca sistem al sistemului școlar, cuprinde școli de grade diferite, ordonate în trepte, cuprinzînd atît școala generală, de bază, cît și învățămîntul secundar complet, dar cu o orientare științifică generală, nonprofesională.

În concluzie, **învățămîntul general-obligatoriu nu reprezintă un grad de învățămînt sau un tip de școală, ci statutul social al copiilor și tinerilor dintr-o țară sub raportul instruirii**. De aceea, orice referire asupra învățămîntului obligatoriu implică luarea în considerare a criteriului pe baza căruia este stabilită obligativitatea școlară, precum și a modalităților de realizare în condițiile concret-istorice ale fiecărui sistem de învățămînt.

Conf. dr. ION T. RADU

In laboratorul de chimie

Lecție „modernistă” sau lecție modernă?

Modernizarea este rezultatul unei evoluții interioare, al maturizării reale, în care nouitatea devine nu numai inevitabilă, dar și necesară. În unele articole, referate, discuții sau polemici din lumea școlii se abuzează însă de noțiunea de „modern” într-atît încît preocuparea salutară de a căuta soluții, metode, procedee noi în predare dă naștere uneori la felișuri, mimetisme și exagerări unilaterale ori la confuzii ce răstoarnă subit întreaga ierarhie de valori a lecției.

Nu-i de mirare că asemenea spirite așa-zise moderne — puține cîte există — văduvite de un autentic cult al muncii sistematice și fiind informate după ureche, pot fi dispuse să solicite, cu seninătate (și

șurătate), în numele renunțării legitime la clișee și canoane, un soi de independență totală a profesorului, în sensul unei activități în-țimplătoare.

Modernizarea, creativitatea (care, de fapt, e strict dependentă de scopul propus, de particularitățile de vîrstă și individuale ale elevilor, de cunoștințele transmise, de mijloacele de învățămînt etc.) riscă într-o atare perspectivă să se transforme la clasă într-o muncă improvizată, realizată ad-hoc, anarhică în ultimă instanță, în care dascălul trebuie neapărat să predea cît mai puțin și să asculte cît mai mult. Contează, zice-se, „lovitura de teatru”, „bombă”, ineditul spectaculos și de mare efect! Oare nu cunva obsesia mo-

dernistă, ticul „experimentului” trădează — pe ici, pe colo — dilematismul pedagogic, lipsa de personalitate reală, incapacitatea precizării unor metode și viziumi proprii?

Lecția „modernizată” în așa manieră, chiar dacă are loc în cabinet sau laborator și profesorul utilizează mijloace tehnice audio-vizuale ori de altă natură, este mai anacronică decît cea mai „tradițională” oră de clasă: improvizarea, impostura didactică nu sînt în stare să-l ajute pe elev să înregistreze saltul creator, să-l deprindă a învăța prin efort propriu și să-l activeze pentru a-și putea trece noile noțiuni prin filtrul rațiunii.

Tendința zgomotoasă — și contagioasă — de a forța modernizarea predării, indiferent de condițiile concrete de lucru, conduce, printre altele, la gustul de a vorbi și teoretiza despre necesitatea expresă a abandonării mecanice a lecției „clasice” (sub pretextul că pedagogia clasică e total „depășită” și se situează în afara actualității, cînd, în realitate, ea este o dimensiune importantă a actualității noastre școlare), ca și despre inovarea în grabă a tehnologiei învățării, fără să se cunoască îndeajuns momentele reprezentative din evoluția metodologiei didactice.

Neîndoios, profesorul modern trebuie să trezească în conștiința elevilor săi marile întrebări ale vieții, setea de cunoaștere, să semene sămînță bună în sufletele lor, să instruiască și să educe. Pentru aceasta e nevoie să înlăturăm munca plafonată, acțiunea de tutelare a gîndirii

tinerilor și întregul arsenal de mecanizare a cunoștințelor, înlocuind — printre altele — sala de clasă „tradițională” cu cabinetul (laborator). Dar cabinetul nu poate fi un scop în sine și nu se poate confunda cu o expoziție pe care elevii s-o viziteze aproape zilnic. Ce legătură poate să aibă însă modernizarea predării cu sufocarea cabinetului, a oricui de curs și a personalității elevilor cu o sumedenie de mijloace, materiale, ș.a., expuse decorativ și insinuant pe pereți sau pe mese?

Restructurarea lecției presupune, firesc și obligatoriu și perfecționarea relațiilor profesori-elevi, în funcție de obiectivele educației socialiste și de psihologia tineretului nostru de azi, perfecționare în care autoritatea profesorală bazată pe principiul „magister dixit” e înlocuită cu una întemeiată pe rolul de îndrumător și coordonator al educatorului, în lumina noii concepții didactice socotesc că nu e suficient să inovezi didactica instruirii, să folosești cu alte cuvinte o procedură modernă și mijloace tehnice de ultimă oră și să desfășori lecția în cabinet (laborator), în schimb în relațiile profesori-elevi să menții, dintr-un conservatorism metodic inactual, arbitrarul, practici învechite, prejudecăți și să îi ca elevii să își se supună necondiționat, întreținînd o stare conflictuală permanentă latentă, mascată sau declarată.

Preluînd modernul trecutului și legîndu-l de modernul prezentului, fiecare lecție devine laboratoriu viu în care se produc marile reacții sufletești.

Prof. VAL. C. NEȘTIAN
Liceul agricol Podu Iloaiei,
Jid. Iași

TEORIA ȘI PRĂCTICA INSTRUIRII

A-i învăța pe elevi să învețe înseamnă în primul rând a-i învăța cum să studieze o carte. În acest sens, trebuie început cu manualele școlare. Între metodele de învățămînt, cursurile de pedagogie generală tratează și despre metoda muncii cu manualul și cu alte cărți. Această metodă, după modul în care este utilizată, se găsește pe undeva, pe la subsolul metodologiei didactice. În clasele mici, se pare că ocupă un loc mai important în cadrul citirii explicative, la clasele mai mari este, de asemenea, utilizată la lecțiile de limbă și literatură și la limbile străine. La celelalte obiecte de învățămînt, nici la clasele mici, nici la cele mari nu se desfășoară nici un fel de activitate cu manualul. Se urmărește doar rezultatele, adică ce au reținut elevii din textele respective. Dar: cum au studiat elevii, de ce instrumente de lucru s-au folosit, cum se explică faptul că unii elevi au pătruns esențialul și redau cu cuvintele lor, o

A ÎNVĂȚA SĂ ÎNVEȚI

II

parte dintre ei reproduc textul, iar alții declară că l-au citit de câteva ori, dar nu l-au înțeles — constituie întrebări la care trebuie să mediteze orice educator. O privire sumară asupra manualelor folosite de elevi ne arată lipsa unor îndrumări în acest scop. Unii elevi subliniază anumite rinduri, cuvinte, notează pe marginea lor sau printre rinduri diferite cunoștințe, consemnează planul sau rezumatul lecției respective. Aceasta arată că o parte din elevi desfășoară o anumită muncă cu manualul, simt nevoia unei astfel de activități în studiul lor. Și cu siguranță, munca lor cu manualul și cu alte cărți ar fi mult mai productivă dacă s-ar consacra ore speciale, la toate obiectele de învățămînt, pentru a-i îndruma cum să studieze. Ceea ce ni se pare mai grav, din perspectiva în care examinăm această problemă, este un alt aspect, și anume acela că unii elevi nici nu mai utilizează manualul în pregătirea lecțiilor, folosind în acest scop numai notițele luate după explicațiile cadrelor didactice. Această tendință, desigur, este încurajată de cadrele didactice care examinează elevii numai pe baza explicațiilor date în timpul lecțiilor. Elevii aceștia vor pleca din școală cu serioase lacune în comportamentul lor ulterior, lipsindu-le deprinderile de activitate cu cartea, principala sursă de cultură, de autoinstruire și autoeducație, țeluri care se pun cu atât mai insistentă în fața acțiunii educative a școlii de astăzi.

Și cum în primii ani de școlaritate se constituie deprinderile de bază și se însușesc instrumentele

elementare ale muncii de studiu, este firesc să analizăm problema, începînd din această etapă școlară.

Se cunoaște că elevii de vîrstă școlară mică, dată fiind sfera lor redusă de experiență și de cunoștințe, caracterul concret-intuitiv al proceselor psihice, receptivitatea mai pronunțată a memoriei au tendința de a memora texte, poezii, cuvinte, chiar dacă nu le înțeleg. Sînt frecvente cazurile la elevii din clasa I care, trecînd la citirea textului din abecedar, l-au memorat și-l reproduc după 2—3 lecturi. Pentru un învățător neavizat, însușirea și reproducerea de către elevi a diferitelor cunoștințe, poate să mascheze ceea ce trebuie să fie esențial — procesul de înțelegere, de conștientizare al acestora. Lipsind acest suport, la scurt timp, cunoștințele înmagazinate în memorie se rarefiază treptat și pînă la urmă pot să dispară.

În activitatea cu elevii din clasele I—IV problema a învăța pe elevi cum să învețe presupune răspunsuri la o multitudine de întrebări legate de principalele obiective și conținuturi educaționale specifice primei trepte de învățămînt, cum ar fi: cum li învățăm să scrie, să citească și cum să înțeleagă ceea ce scriu și citesc, cum li învățăm numerația, operațiile aritmetice, rezolvarea problemelor, cum li învățăm să observe și să înțeleagă obiectele, fenomenele și procesele din natură, cum să înțeleagă evenimentele și faptele istorice, cum să studieze un text literar, cum să învețe o poezie, cum să aprecieze o operă literară, cum să judece faptele și conduitele umane, cum le dez-

voltăm în toate aceste domenii curiozitatea, interesele de cunoaștere, dorința de a ști cît mai multe lucruri despre adevăr, bine și frumos, despre gîndurile și înfăptuirile oamenilor. Arătăm că elevii vin la școală cu un interes și o curiozitate naturală de a învăța. Ei vor să citească, să scrie cît mai repede, să învețe poezii, să deseneze etc. Ei nu stăpînesc instrumentele necesare acestor activități. Cunoașterea și însușirea acestor instrumente constituie una din sarcinile de căpetenie în primele patru clase. De aceea, unii pedagogi denumesc aritmetica, lectura, scrisul, ortografia „obiecte instrumente de instrucție”.

Însușirea lor ridică la o mare răspundere funcțiile primelor patru clase în ansamblul sarcinilor școlii. În același timp, această însușire nu se limitează doar la luarea în stăpînire a unor tehnici și instrumente de lucru, ci presupune cu insistență formarea capacităților și operațiilor mintale specifice prin care instrumentele și tehnicile respective pot fi utilizate în situații cît mai variate.

Așa cum se cunoaște, textele de istorie, de geografie, de cunoștințe despre natură, fără să mai vorbim de cele de matematică sau gramatică, față de textele de citire, sînt mult mai dense, mai bogate în idei, aș vîm volum sporit de noțiuni științifice exprimate cu ajutorul unor cuvinte cu un grad mai mare de simbolizare și de generalitate, și stiluri diferite de comunicare.

Metodologia lecțiilor de citire, a cărei finalitate o reprezintă formarea unei atitudini conștiente față de textele studiate, înțelegerea conținutului lor, însușirea unor tehnici de învățare, ar trebui deci extinsă și la predarea celorlalte obiecte de învățămînt. A învăța pe elevi să învețe nu se poate limita numai la o parte din activitățile desfășurate de elevi — cele legate de lecțiile de citire — ci trebuie să cuprindă ansamblul activităților, de învățare desfășurate de elevi, ținînd seama de particularitățile specifice fiecărei discipline.

A învăța pe elevi să învețe înseamnă inițierea lor în mod treptat (și în studierea unei bibliografii, lucrării, reviste și diferite publicații) și totodată în sistemul de întocmire a fișelor, a însemnărilor, a conspectelor și, în general, a valorificării materialului studiat.

EUGEN BLIDEANU

„Mașinismul” didactic și exigențele lui

Cu puțină fantezie și cu o bună cunoaștere a specificului școlii, orice realizare tehnică poate deveni material didactic. Avîntul „mașinismului” și apariția unor îndrăznețe idei didactice ne fac să asistăm, astăzi, la abandonarea treptată a mijloacelor clasice, care odinioară ajutau elevii la învățatură și la înlocuirea acestora cu așa-numitele mijloace „moderne”: diapozitive, diafilme, magnetofon, emisiuni de radio și televiziune, calculatoare, cărți programate etc. Acestea n-au apărut peste noapte. Predecesorii mijloacelor actuale au existat, sub diferite forme, mai demult. Noile generații s-au văzut obligate, însă, să zămislească altele și mai evoluate.

Ce a însemnat această „revoluție” în învățămînt? Perfecționarea procesului de învățămînt, înlăturarea conservatorismului tradițional privind educația copiilor; Radio-TV a făcut ca părinții să nu mai fie primii și singurii educatori ai copiilor lor; „mașinismul” didactic a produs o schimbare și în conștiința profesorilor, în dezvoltarea lor pe multiple planuri.

La început, mașinile din ce în ce mai complexe și mai complicate — este de la sine înțeles — i-au captivat, i-au încîntat pe profesori. Dar le-au pus în față și probleme noi.

Spre a se evita eșecurile în instruire, profesorii trebuie să asigure elevilor programe de calitate superioară, să întocmească planuri de învățămînt bine gîndite și să știe cu exactitate ce idee trebuie să prezinte fiecărui elev și cînd. Este drept că eforturile depuse pentru realizarea unei calități superioare a unei audiții sau a unei imagini TV

sînt mult mai mari decît cele care erau necesare în cazul formelor vechi de predare, dar rezultatele superioare justifică efortul depus.

De asemenea, introducerea și folosirea, pe scară largă, a mijloacelor audio-vizuale presupun, din partea tuturor profesorilor, însușirea unui bagaj substanțial de cunoștințe tehnico-aplicative, fără de care nu se pot valorifica optim mijloacele „moderne”.

Pentru evitarea deprecierei emisiunilor audio-vizuale, este necesar ca profesorii să stăpînească mînuirea și repararea mașinilor didactice. În acest fel s-ar ajunge, totodată, la eliminarea unor eforturi (suplimentare) financiare ale școlii. Introducerea noutăților tehnice de predare nu presupune, nicidecum, încărcarea schemelor de funcționare ale școlilor cu operatori sau tehnicieni mecanici. Greșit a procedat, de exemplu, directorul unui liceu din București, care a solicitat personal în plus odată cu introducerea televiziunii integrate în procesul de învățămînt.

Ce încredere pot să aibă elevii față de acei profesori care, singuri, nu pot să folosească diverse diapozitive didactice sau nu pot să înțeleagă tehnica aparatelor și a transmisiunilor?

Tocmai de aceea consider că este necesar ca profesorii să-și completeze cunoștințele și să deprindă unele dintre noile tehnici de predare. O obligație revine, în acest sens, și învățămîntului, în ansamblu, care va trebui să urmărească accentuarea caracterului practic-aplicativ, în cadrul tuturor obiectelor de învăță-

mînt, în formarea multilaterală a profesorilor și chiar a elevilor.

„Mașinismul” didactic solicită, pe lîngă formarea unor deprinderi tehnice, și o mare abilitate în valorificarea superioară a avantajelor lui.

Știm cu toții că înregistrările pe benzi de magnetofon pe filme se păstrează pe benzi magnetice. Păstrarea și recuperarea textelor îmbracă multiple și diferite forme. Cărțile sînt reproduse pe microfilm, pagină cu pagină, și depozitate astfel, încît o bibliotecă însumînd un milion de cărți poate fi instalată într-o încăpere foarte mică. Paginile de text pot fi copiate, în câteva secunde, printr-un procedeu electrochimic numit xerografie. În afară de aceasta, pagini întregi pot fi reproduse întocmai și transmise instantaneu pe distanțe de sute de kilometri, prin cablu telefonic sau prin microunde.

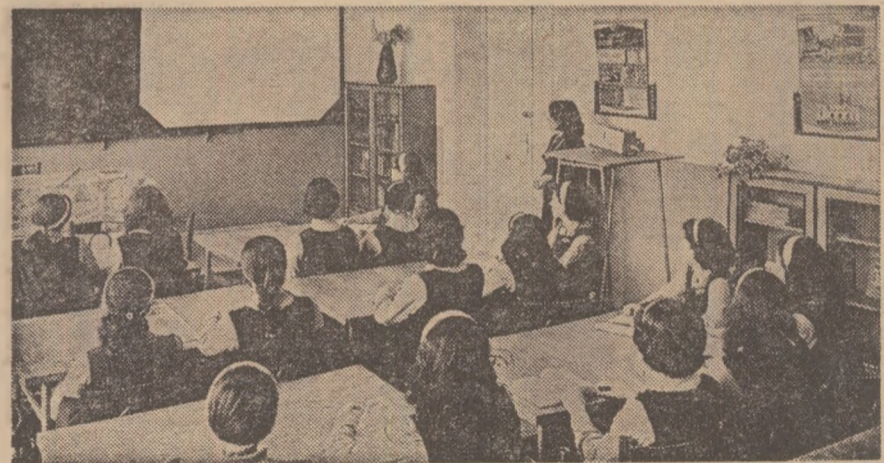
Ce ne împiedică, atunci, să înregistrăm vocea unor mari „savanți” contemporani, ca, de pildă, Grigore Moisil, C.C. Giurescu, Al. Rosetti, Al. Philippide, Al. Graur, S. Cioculescu ș.a., pentru a face orele de dirigenție mai educative și mai plăcute?

De ce profesorii de limbă și lite-

ratură română n-ar înregistra, pentru a le folosi în predare, vocile marilor noștri scriitori contemporani, păstrate și transmise periodic de „fonoteca de aur” a Radiodifuziunii Române?

Este timpul ca scrierile vechi, „Scrisoarea lui Neacșu”, „Învățăturile lui Neagoe Basarab către fiul său Teodosie”, hărți geografice și politice să fie înregistrate pe peliculă și redade elevilor prin intermediul diapozitivelor, televiziunii, etc., într-un tiraj de masă. Cred, de asemenea, că televiziunea va putea „realiza”, într-un viitor nu prea îndepărtat punerea la punct a unor „discuri” sau „casete” de film, care vor fi introduse, pur și simplu, într-un dispozitiv special, montat la aparatul de televiziune — la domiciliu sau în sala de clasă — putîndu-se comanda astfel atît succesiv, cît și repetarea programelor de televiziune, la alegere. Iată doar câteva sugestii. Ne revine, însă, tuturor, sarcina nobilă, generoasă de a da formă mai vie marilor idei didactice de a le pune neîntîrziat, prin intermediul științei, tehnicii, artei audio-vizuale în slujba dezvoltării învățămîntului.

ADRIAN PAIS

Lucrări practice în laboratorul Liceului din Dorohoi.

Biologia pentru anul I de liceu

Așteptat cu mult interes de profesori și elevi, noul manual de biologie pentru anul I (autoare: Virginia Todor) prezintă principalele grupe de plante și animale, în ordinea lor evolutivă, și câteva elemente de filogenie.

În dorința de a cuprinde într-un manual ce se studiază în două trimestre aproape toată botanica și zoologia, care s-au studiat până acum în doi ani școlari a câte 2 ore pe săptămână, autoarea a realizat un manual foarte „concentrat”, supraîncărcat cu noțiuni de botanică și zoologie, tratând unele teme amănunțit, cum sînt algele unicelulare și pluricelulare, gimnospermele, spongierii și celenteratele, altele sumare, enunțativ.

Numărul de termeni și noțiuni noi cu care elevii fac cunoștință în diferite lecții este extrem de mare. Așa, spre exemplu, în lecția „Bacterii și alge unicelulare” (forme vegetale unicelulare de tip procariot) sînt cuprinși 38 de termeni și noțiuni noi pentru elevi (procariot, cromatină, cromotofor, xantofilă, sporocist, zoospor, izogamet, gonidie, anteroizoid etc., la care se adaugă denumirile unor plante), 21 dintre acestea necesitînd explicații suplimentare pentru a putea fi memorate în mod logic de către elevi. Aceeași abundență de termeni și noțiuni noi se păstrează și în alte lecții (cite 20—30 termeni într-o lecție). Mai cităm un exemplu: tema „Viermi”, în care se înțînesc 25 de termeni și noțiuni noi, cum sînt: plathelminți, turbelariate, protonefridii, ganglioni cerebroizi, anelide, polichete, artropode, celom, metanefridii, sistem nervos scalariform etc. Nici un termen științific nu este explicat din punct de vedere etimologic, în subsolul paginilor sau într-un glosar, la sfîrșitul manualului. Explicarea lor răpește mult timp, iar neexplicarea ar duce la o memorare mecanică.

Așa cum este alcătuit, manualul se adresează mai ales profesorului și în mai mică măsură elevului de liceu. Elevul, pus în situația să învețe singur o lecție după manual, este nevoit să memoreze — după cum am arătat — o seamă de termeni al căror sens nu-l poate înțelege. Or, manualul trebuie să constituie un instrument de lucru în mîna elevului și nu o sperietoare.

În lecțiile de sistematică a regnului vegetal nu se dau noțiunile de plante monoice și dioice, dar se vorbește despre plante cu flori hermaphrodite. Nu se dă niciieri structura anatomică a tulpinii la dicotiledonate, în schimb se redă structura tulpinii la gimnosperme și la monocotiledonate și se face comparație

între structura tulpinii de monocotiledonate și dicotiledonate (pag. 73). Nu se știe dacă e vorba de structura primară sau secundară a tulpinii la dicotiledonate.

Noțiunile de sistematică vegetală și animală sînt prea sumare, iar legăturile filogenetice dintre diferite grupe de plante și animale nu sînt redade destul de clar și precis. La fiecare grup de plante și animale ar trebui precizat: cînd și prin ce forme au apărut, cum au evoluat în erele sau perioadele geologice următoare, care sînt dovezile actuale care demonstrează legăturile filogenetice, legături care stau la baza sistemelor naturale de clasificare. O seamă de detalii ar putea fi explicate în cadrul unor lecturi, a căror lipsă se face simțită din actualul manual.

Din manual lipsesc, de asemenea, lecțiile de sinteză: arborele filogenetic al plantelor și arborele filogenetic al animalelor, din care elevii ar putea să rețină firul roșu al evoluției celor două regnuri, mai ales dacă textul ar fi însoțit de scheme și ilustrații color. Manualul nu conține planșe color, care ar fi mult mai intuitive și ar ajuta la o mai bună înțelegere a principalelor grupe sistematice de plante și animale.

Consider nejustificată din punct de vedere metodic plasarea lucrărilor practice (studiul florii la angiosperme, disecție la rimă, disecție la rac) înaintea lecțiilor teoretice. Asemenea lucrări dau randament dacă elevii știu precis ce au de observat, după ce și-au însușit în mod teoretic, cu ajutorul desenelor și al planșelor, unele cunoștințe de morfologie și anatomia vegetală sau animală.

Avînd în vedere faptul că în anul II și III de liceu, elevii urmează să studieze elemente de anatomie și fiziologie comparată și reproducerea și ereditatea, propun ca viitoarea ediție a manualului să fie descongestionată de detalii anatomice și fiziologice și de cele privitoare la reproducere.

Propun, de asemenea, ca Ministerul Educației și Învățămîntului să revizuiască programa în vigoare și să aplice în practică proiectul programelor propus de prof. dr. doc. acad. Eugen A. Pora, publicat în „Tribuna școlii”, anul I, nr. 17, din 1 octombrie 1971, care a fost logic conceput și conform căruia studiul filogeniei trebuie să preceadă pe cel al paleontologiei cu elemente de geologie.

Prof. emerit GHEORGHE I. ISA
Liceul nr. 2 Dej

Laborator lingvistic

Studiul limbilor străine nu se poate realiza decît într-un cadru care să valorifice cuceririle științei și tehnicii contemporane. Acest cadru îl oferă laboratorul lingvistic, pentru că, pe de o parte, reprezintă etapa actuală a tehnicii, asigurînd realizarea unui învățămînt așezat pe baze realiste, puternic legate de producție, iar pe de altă parte, deoarece se încadrează perfect în acțiunea de modernizare a învățămîntului, oferind posibilitatea de a utiliza o tipologie modernă, mobilă a lecției, în care ponderea o au elevul și munca lui.

Plecînd de la aceste câteva considerente generale și de la experiența pozitivă a Liceului din Cîmpeni, Inspectoratul școlar al județului Alba, a considerat că principalele licee din județ pot fi dotate cu laboratoare lingvistice realizate pe plan județean. În prezent, patru asemenea laboratoare (Liceul Cîmpeni, Școala generală-Sălcuia, Liceul „Bethlen Gábor-Aiud, Liceul „Horia, Cloșca și Crișan“-Alba Iulia) sînt în funcțiune, iar alte patru laboratoare (la liceele din Sebeș,

binația de culori realizează o iluminare uniformă, igienică și discretă. Pupitrul de comandă, prin panoul de distribuție, televorbitoare, amplificatoare, aparate audio-vizuale (2 picupuri, 2 magnetofane, aspectomat, aparat de proiecție de 16 mm.) și echipamentul celor 36 de cabine, asigură deplina funcționalitate a laboratorului, dînd posibilitatea realizării mai multor programe: **programul profesor-elev** (profesorul se poate adresa întregii clase, unui elev la alegere, sau unui grup de elevi, poate da tuturor elevilor programul de pe magnetofon sau picup, poate da programe diferențiate întregii clase, împărțind elevii în maximum 4 grupe, fiecare grupă lucrînd altceva); **programul elev-profesor** (elevul poate cere legătura prin butonul de apel, poate fi auzit numai de profesor, de către un grup de elevi sau de toți elevii); **programe între cabine** (convorbirea dintre 3—4 cabine poate fi izolată de restul activității clasei sau poate fi audiată de toți elevii); **controlul profesorului**; **programele tuturor surselor de sunet** pot fi și direct audiate pe difuzoare prin stații de amplificare. (Laboratorul e dotat și cu o orgă electronică de construcție industrială, pentru predarea muzicii).

Laboratorul, construit în 1972 de către elevii liceului, membri ai cercului de electronică „Celta”, în colaborare cu celelalte ateliere ale școlii, sub direcția îndrumare și conducere a prof. Liviu Hebedeanu, este o realizare remarcabilă. Pentru a veni în sprijinul profesorilor de limbi străine din școlile care posedă laboratoare lingvistice, Casa corpului didactic a organizat mai multe acțiuni de perfecționare. Astfel, sub conducerea lect. univ. Simion Morărescu și a prof. Liviu Hebedeanu, în luna noiembrie 1972, a avut loc un curs de inițiere metodică și tehnică pentru desfășurarea lecțiilor de limbi străine în laboratorul lingvistic, curs la care s-au dezbătut aspecte legate de echipamentul tehnic al laboratorului tip „Celta”, manevrarea aparatelor și instalațiilor din dotare, particularitățile metodice ale lecțiilor din laborator, pregătirea profesorului, aspecte psihopedagogice ale utilizării tehnicilor audio-vizuale în laborator etc. O altă acțiune a fost schimbul de experiență realizat în laboratorul Liceului „Horia, Cloșca și Crișan” din Alba Iulia, în luna februarie a.c., cu participarea conf. univ. dr. Marcela Dragomirescu de la I.C.P.D. București. Prima parte a cuprins două lecții demonstrative (una de limbă engleză și alta de limbă franceză), iar a doua, o masă rotundă în cadrul căreia s-au dezbătut problemele metodice specifice ale lecțiilor desfășurate în laboratorul lingvistic.

Prof. IOAN NADOȘ,
Alba Iulia

Blaj, Ciurubrud și Cugir) sînt în diverse stadii de construcție.

Laboratoarele aflate în construcție au ca prototip laboratorul lingvistic al Liceului „Horia, Cloșca și Crișan” din Alba Iulia. Concepția și proiectul laboratorului sînt originale, aparținînd prof. Liviu Hebedeanu

Cîteva elemente din care sã rezulte originalitatea și funcționalitatea lui, trebuie semnalate. Remarcăm excelența acustică a sălii, realizată prin capitonajul pereților, alegerea materialelor, a formelor și o rațională distribuție a volumelor și distanțelor, ceea ce permite o perfectă izolație și separare fonică a elevilor. Instalația de lumini și com-

TEORIA
ȘI
PRACTICA
INSTRUIRII

Sufletul muzeului de la Lupșa

Ghidurile și îndrumătoarele turistice, revistele istorice și etnografice românești și străine consemnează, cu legitimitate și mândrie, existența în inima Apusenilor, în comuna Lupșa, a unui muzeu etnografic demn de învidiat de multe altele asemănătoare.

Ceea ce nu rețin aceste publicații, și, ceea ce este aproape imposibil de redat în cuvinte, este acea pornire interioară, acea dăruire unică a celui care timp de peste 45 de ani a adunat materialele admirate și rievitate ale muzeului: învățătorul Pamfil Albu.

Originar din locurile moștești, absolvent al Școlii normale din Abrud, învățătorul Albu și-a închinat 42 de ani de viață nobilei activități, de dăruire a sufletelor și de luminare a minților fiilor de moși de pe Ardeș. Doar cine a cunoscut duritatea vieții de odinioară din Apuseni, poate să înțeleagă apostolatul învățătorului Albu. Cuvintele sînt de prisos. Gerurile, ploile, nopțile petrecute în cele mai îndepărtate case de pe munte pentru a răspîndi lumina cărții, pentru a ajuta, a îmbărbăta și a îndemna la învățură i-au brăzdat adînc țara, dar i-au lăsat intactă tinerețea spiritului. În locurile de unde alți intelectuali căutau să scape cît mai grabnic și-a înfăptuit acest om de o rară modestie marea chemare a vieții.

Ceea ce este însă demn de subliniat și de urmat în conduita morală a acestui dascăl e faptul că nu și-a uitat nicicînd menirea sa civică și patriotică. Respectul pentru finiturile natale și dragostea de oameni l-au determinat să le cunoască munca, uneltele, simțul artistic, și, mai mult, l-au determinat să adune măturile materiale ale acestor manifestări ca un semn pentru viitorime.

Din 1938 depune o activitate sistematică de adunare și clasificare a materialelor etnografice, punînd bazele muzeului sătesc în condiții foarte bune. Prin truda și căntările învățătorului Albu, cele douăsprezece săli ale muzeului cuprind peste 20.000 de exponate, multe unice în țară și în lume. Merită semnalate colecțiile de arme de atac și apărare confecționate din lemn, lanțul din lemn (unic în lume), obiectele referitoare la albinărit, păstorit și agricultură, pentru care muzeul din America și Europa au oferit sume încredibile. Muzeul cuprinde, prin grija acestui dascăl, obiecte din toate sectoarele vieții materiale și spirituale: obiecte muzicale foarte vechi, unice în țară, țesături vopsite prin tehnica ancestrală a coloranților naturali. O sală de mare întindere este cea dedicată lui Avram Iancu. Învățătorul Pamfil Albu a adunat, cu un sentiment al responsabilității umitor, documente aparținătoare lui Iancu și tovarășilor săi, obiecte și arme.

Cine vizitează muzeul rămîne impresionat de căldura, vraja și pasiunea cu care Pamfil Albu prezintă exponatele. Auzindu-l vorbind, simți că acolo este depozitată cea mai frumoasă și interesantă parte a vieții lui, descoperi înapoia obiectelor flacăra pasiunii, vezi din gesturile sale simple că munca și dragostea de oameni sînt cele ce l-au călăuzit, vezi ceea ce este de admirat: un dascăl patriot.

Muzeul este vizitat în fiecare an de sute de turiști români și străini. Astăzi, la vîrsta senectuții, cînd alții se bucură de liniștea unui trai tihnit, învățătorul Albu este același viitor și neobosit cercetător. Îi dorim viață lungă și noi succese.

Prof. IOAN LERIC
Liceul
„Horia, Cloșca și Crișan”,
Abrud

ÎNVĂȚĂMÎNTU

Problematika pregătirii preșcolarului pentru școală

Realizarea învățămîntului general obligatoriu de 10 ani — obiectiv major al revoluției culturale ce se desăvîrșește pe întreg cuprinsul patriei socialiste — ridică și în fața învățămîntului preșcolar o serie de sarcini printre care se înscrie, înainte de toate, pregătirea copilului pentru școală. Nu încap discuțiile că acesta este scopul fundamental al grădinițelor de copii. Vîrsta preșcolară precede vîrsta școlară, încît din punct de vedere psihogenetic, cerințele „pregătirii” se întemeiază pe legile obiective ale dezvoltării stadiale a ființei umane.

Se pune însă întrebarea, ce trebuie să înțelegem prin pregătire, în condițiile școlarizării copilului la 6 ani? În mod curent vorbim despre un învățămînt preșcolar, dar nu este permis să uităm că acesta nu este tot una cu învățămîntul de tip școlar. Faptul că unii preferă, pentru a diferenția, termenul de „educație preșcolară”, în fond nu schimbă esența problemei, dacă nu precizăm conținutul ei.

Într-adevăr, delimitările între cele două trepte învecinate ale învățămîntului sînt absolut necesare. Ele sînt dictate, precum bine se știe, de particularitățile psihologice de vîrstă ale celor de-a doua și a treia copilării, corespunzătoare perioadei preșcolare și, respectiv, perioadei școlare primare. Cu toate acestea se observă, afit în teoria pedagogiei preșcolare, cît și în practica învățămîntului preșcolar, tendința de a transfera și prelua înainte de vreme, conținuturi, metode și forme de predare specifice învățămîntului de tip școlar. (E de ajuns să confruntăm programa și metodele preșcolare, cu cele elaborate pentru clasa I; la fel, activitățile obligatorii așa cum frecvent se desfășoară în grădinițe, cu lecțiile realizate în clasa I).

Considerăm, de aceea, că acest mod de a concepe și de a realiza „apropierea” preșcolarului de școală, stă în totală contradicție cu legăturile dezvoltării intelectuale, sociale și morale a copilului. Apropierea se poate produce numai din „interior”, iar nu din „exterior”. Or, din „interior”, înseamnă în cazul de față, a asigura atingerea nivelelor de dezvoltare psihică accesibile celor trei grupe preșcolare: de 3—4 ani, de 4—5 ani și de 5—6 ani. Numai în măsura în care au loc schimbări calitative în sfera proceselor psihice, în interiorul fiecărei perioade preșcolare, din cele trei mai sus amintite, putem vorbi despre o apropiere reală a copilului de școală.

Desigur, nu constituie pentru nimeni o noutate afirmatia, că „apropierea” de școală, echivalează cu starea de pregătire psihologică a copilului pentru o activitate de tip școlar: învățătura. De aceea, fiecare educatoare trebuie să-și pună întrebarea, dacă pe parcursul celor trei etape evolutive preșcolare, copiii au atins gradul de maturizare necesară (intelectuală, socială și morală) pentru a putea realiza cu succes trecerea „pragului” în clasa I. În fond, la un alt nivel, datorită schimbării condițiilor socio-culturale, intrarea în școală, reeditează intrarea copilului în grădiniță. Trecerea copilului din mediul familial în cel preșcolar constituie, s-ar putea spune, o primă treaptă a reinvățării. Grădinița nu seamănă cu familia. Altele sînt natura și conținutul activităților, precum și sistemul de relații în care se include copilul cu adulții (educatoarele) și cu cei de vîrstă egală (alți preșcolari). Copilul învață tot mai mult „rolul” de preșcolar și realizează achiziții foarte importante în asimila-

rea universului socio-cultural al adultului. Dar nu anticipînd etapa următoare a dezvoltării.

Maî departe, intrarea în școală marchează cea de-a doua treaptă, a reinvățării. Ea este condiționată de un nou sistem de cerințe și de relații socio-culturale pe care trebuie să le asimileze copilul pentru a realiza rolul, de data aceasta, de elev. E de la sine înțeles că „pregătirea pentru școală” nu înseamnă a forța artificial ritmurile dezvoltării psihice și a-i impune preșcolarului un rol impropriu, acela de „elev”. (Este adevărat că învață și preșcolarul, la fel ca și școlarul, dar fiecare în felul său). Or, aceasta, în parte, se întimplă, atunci cînd educatoarea în zelul ei legitim de a-i pregăti cît mai bine pe copii pentru școală, uită cu cine lucrează. Am avut prilejul nu odată să observăm, cu ocazia efectuării inspecțiilor speciale, că activitățile obligatorii seamănă foarte mult cu lecțiile ținute la clasa I de către învățători. Astfel, scopul formativ al activităților nu este îndeajuns de clar determinat și drept urmare eficiența educațională se reduce în mod simțitor. La fel, în selectarea cunoștințelor și în dozarea volumului lor, nu se ține seama, într-un caz, de particularitățile de vîrstă, într-un alt caz, de valențele formative ale conținutului, într-un al treilea caz, de evitarea supraîncărcării, de posibilitățile de înțelegere și de asimilare ale copiilor din grupe diferite. De asemenea, am înfăptit cazuri cînd în cadrul activităților obligatorii, educatoarea a exolicat și demonstrat timp de 12—15 minute, iar copiii au lucrat numai 5—8 minute (de exemplu, în cazul construirii unui pod). Nici mijloacele audio-vizuale nu sînt folosite întotdeauna în mod adecvat. De pildă, pe ecran se proiectează „Capra cu trei iezi”, fără text, după care copiii (grupa mică) audiază la magnetofon povestirea fără imagini. Uneori educatoarea nu știe să se oprească la momentul culminant al activității, pentru a oferi copiilor răgazul necesar gestării productive a impresiilor foarte vii pe care le-au trăit. Se aduce în fața copiilor un iepuraș viu și activitatea se desfășoară în cele mai bune condiții. Entuziasmul copiilor este de nedescris, cunoscută fiind atracția lor pentru animale. Dar, din păcate, educatoarea a găsit necesar să prezinte după aceea, pentru fixare (?), un tablou cu imaginea unui iepuraș desenat. Evident, noile impresii au estompat reacțiile emoționale puternice anterioare ale copiilor. De unde rezultă că din punct de vedere psihologic și educațional este tot atît de important să știi, nu numai cum să acționezi, ci și cînd să te oprești, pentru a spori la maximum eficiența influențelor exercitate asupra copiilor.

Față de cele de mai sus, putem spune, în concluzie, că pregătirea copilului pentru școală înseamnă, de fapt, asigurarea dezvoltării lui multilaterale pe parcursul vîrstei preșcolare ca atare. Educatoarea se va ghida după următoarele puncte de reper: de ce predă (scopul și motivația), ce predă (conținutul), cît predă (volumul), cui predă (grupele preșcolare), cînd predă (nivelele dezvoltării) și cum predă (metodele procedeele și mijloacele).

Prof. univ. dr. doc.
A. CHIRCEV
proector al I.P.P.D.
Filiala Cluj

O perfecționare de muncă, ad

Grădinița de copii — parte integrantă a sistemului de învățămînt din țara noastră — are drept scop stimularea dezvoltării complexe și armonioase a tuturor proceselor fizice, psihice și intelectuale ale copiilor, a însușirilor de voință și de caracter ale acestora.

În raport cu sarcinile impuse de societatea noastră în continuă transformare și perfecționare, este necesar ca, în procesul de educație al preșcolarilor, să se accentueze în mod deosebit asupra dezvoltării capacității de cunoaștere, a creativității, a independenței în gîndire și acțiune, a dragostei de muncă și a interesului pentru tehnică. Rezolvînd cu succes aceste sarcini se asigură implicit și pregătirea copiilor pentru intrarea în clasa întâi.

Obiectivele, sarcinile și conținutul educației fizice, intelectuale, morale și estetice a preșcolarilor, în lumina scopului enunțat mai sus, sînt concretizate în programa activității instructiv-educative din grădinița de copii, generalizată în practică din anul școlar 1971—1972. Acest document a fost elaborat pe baza directivelor conducerii de partid și de stat cu privire la perspectiva dezvoltării învățămîntului din țara noastră.

Ca urmare s-a reușit să se realizeze reducerea volumului de cunoștințe la toate disciplinele și accentuarea formării deprinderilor și priceperilor; elaburarea unui nou conținut la următoarele discipline: reprezentări matematice, jocuri de creație, desen, modelaj; elaborarea unor noi programe pentru jocuri de construcție, activități și jocuri alese în clasă și în aer liber, program distractiv, colaborarea cu familia, legătura cu școala; restructurarea programelor de cunoașterea mediului înconjurător și dezvoltarea vorbirii, educație fizică și muzicală, activitate manuală.

În reușita procesului instructiv-educativ nu este însă de ajuns ca numai programele activității cu copiii să corespundă sarcinilor etapei prin care trecem, ci și celelalte componente ale acestora. De aceea, se impune o activitate de perfecționare pe mai multe planuri. Între acestea considerăm că o atenție deosebită trebuie acordată perfecționării sistemului de lucru cu preșcolarii în sensul adevăratei formelor, metodelor și mijloacelor de muncă particularităților copiilor de 3, 4 și 5 ani, astfel încît viața copiilor în grădiniță să fie mereu nouă, interesantă, atractivă, să le dea satisfacții și să se obțină eficiența educativă scontată la fiecare

CARTEA SOCIAL-POLITICĂ

„Ira socialistă“

„1 Mai — sub semnul perfecționării, organizării și conducerii vieții social-economice“ — editorialul numărului 8/1973 al „Erei socialiste“, subliniază preocupările partidului nostru privind perfecționarea relațiilor de producție, a organizării și conducerii societății, a dezvoltării democrației socialiste în țara noastră. În acest sens, este discutat ansamblul de măsuri luate de plenumul Comitetului Central din 28 februarie — 2 martie în vederea apropiării conducerii de unitățile productive de bază, înălțării verigilor și treptelor intermediare, deplasării în mai mare măsură a specialiștilor spre producție.

Pornind de la faptul că în ultimul timp estetica se definește tot mai mult ca o știință socială cu un rol deosebit în educația ideologică a tineretului universitar, profesorul universitar Gheorghe Achiței, rectorul Institutului de arte plastice „Nicolae Grigorescu“, dezbate perspectivele pe care le are această disciplină. Autorul subliniază ideea că pentru atingerea unui maxim de eficiență a cursurilor de estetică de la facultăți, este necesar ca acestea să fie diferențiate în funcție de specificul facultăților, de interesele profesionale și culturale ale studenților, sugerând rolul pe care cabinetele de științe sociale l-ar putea avea în sprijinul realizării acestei idei.

Într-un interesant articol, profesorul universitar Zoe Dumitrescu-Buşulenga analizează rolul pe care ideile socialiste l-au avut asupra dezvoltării culturii românești din a doua jumătate a secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea.

Împlinirea celor 125 de ani de la revoluția de la 1848 este marcată de articolul „O ideologie militantă“ de Radu Pantazi și de grupajul de extrase din documentele epocii, intitulat „Mărturiile unei epoci eroice“.

La rubrica „Știință. Învățăminte“, revista publică articolul „Învățăminte — cercetare — producție în viziune sistemică“ semnat de profesorul George Ciucu, rectorul Universității din București.

Consemnăm, de asemenea, articolul lui N. Tertulian de la rubrica „Atitudini“: „Despre Heidegger, marxism și aventura unor «Prolegomene...»“ (II) și articolul de la rubrica „Viața internațională“: „Relația dezarmare-dezvoltare“ de doctor Valeriu Tudor.

„Materialismul dialectic“

Recent, a apărut în Editura politică volumul de prelegeri „Materialismul dialectic“, elaborat sub egida Ministerului Educației și Învățămîntului.

Volumul răspunde sarcinilor trasate de Conferința Națională a P.C.R. din Iulie 1972 „privind ridicarea pe o treaptă superioară a studiului concepției materialist-dialectice despre lume, corespunzător cerințelor actuale ale construcției socialiste multilateral dezvoltate în țara noastră“

Subliniem din cuprins principalele capitole ale lucrării: „Obiectul filozofiei“ (prof. univ. dr. L. Grünberg), „Apariția marxismului — revoluție în filozofie“ (conf. univ. dr. Al. Valentin), „Materialitatea lumii“ (conf. univ. dr. Al. Valentin), „Spațiul și timpul“ (de prof. univ. dr. Călina Mare), „Sistem și structură“ (prof. univ. dr. L. Grünberg), „Determinismul“ (prof. univ. Călina Mare), „Determinism și libertate“ (prof. univ. dr. L. Grünberg), „Devenirea universală“ (prof. univ. Călina Mare), „Reflectare și conștiință“ (conf. univ. dr. I. Irimie), „Teoria cunoașterii“ (prof. univ. dr. M. Flonta) și „Dialectica procesului cunoașterii“ (prof. univ. dr. M. Flonta), „Limbă și cunoaștere“ (conf. univ. dr. C. Popa) și „Teoria adevărului“ (conf. univ. dr. V. Tonoiu și lector univ. dr. I. Părvu). Manualul se adresează studenților de la facultățile de filozofie ale Universităților din București, Iași, Cluj, de asemenea, cadrelor didactice de specialitate din învățămîntul mediu, precum și lectorilor și cursanților încadrați în diverse forme de învățămînt politic.

„Munca de partid“

Recomandăm din sumarul ultimului număr (8, 1973) al revistei „Munca de partid“. „Munca politică și organizatorică de partid în contextul perfecționării structurii unităților economice“; „Începerea anului școlar în învățămîntul de partid la orașe“; Simion Dobrovici: „Pătrundere în intimitatea proceselor economico-sociale“; Traian Dănceanu: „Organizația de partid și problemele creației artistice“; Victor Bîrlădeanu: „Colectivismul, trăsătură morală proprie constructorilor socializmului“; Ștefan Lache: „Lupta maselor populare sub conducerea Partidului Comunist Român, pentru instaurarea guvernului revoluționar-democratic“ (23 August 1944 — 8 Martie 1945); Anchetă redacției: „Ce se întreprinde pentru realizarea programului de educație comunistă a maselor? (răspunde Ion Prică, secretar al Comitetului județean de partid Sibiu).“

„Sofia Nădejde“

Figura femeii-cetățean, a militantei socialiste, a publicistei și scriitoarei care a fost Sofia Nădejde este evocată în cartea lui Victor Vișinescu „Sofia Nădejde“. Sofia Nădejde, membru al primului partid politic al clasei muncitoare, P.S.D.M.R., aparține, totodată, galeriei de figuri de militanți socialiști prestigioși de la sfîrșitul secolului trecut.

„Secvențe iugoslave“

Din „Secvențe iugoslave“, cum își intitulează Nicolae Ploeanu cartea (Editura politică 1973), se încheagă imaginea unei țări și a unui popor care, în anii ce s-au scurs de la eliberarea țării de sub jugul fascist, și-a făurit o economie și o cultură înfloritoare. Capitolele lucrării („În bătaia vînturilor istoriei“; „Noul și vechiul — față în față“, „De la homo crapiniensis la marile cetăți industriale“; „Perla Orientului își deschide porțile“, „Aici s-a născut noua Iugoslavie“, „După ora 5 și 17 minute“, „Eră nouă în țara de piatră“, „Printre sute de catarge...“) sînt — cum precizează și autorul — „fragmente desprinse din carnetul de notițe al unui corespondent de presă, care, printr-o activitate mai îndelungată, a putut să cunoască țara și oamenii harnici și talentați ai Iugoslaviei de azi“.

Științe sociale

TRIBUNA ȘCOLII Nr. 93 din 28 aprilie 1973

Filozofia românească din a doua jumătate a secolului al XIX-lea

Fenomenul filozofic românesc din a doua jumătate a secolului al XIX-lea s-a constituit complex, diversificat, cu o problematică acută și de extremă însemnătate teoretică și practică. Determinațiile sale obiective au stat în natura societății, a gradului de dezvoltare a forțelor și relațiilor de producție ulterioare revoluției de la 1848, în dinamica factorilor constitutivi economiei, ca și în marile mișcări sociale și politice care au imprimat un curs nou dezvoltării poporului român. Unirea Moldovei cu Țara Românească — preludiu al împlinirii unității țărilor române și al realizării unor vechi și durabile visuri ale marilor cărturari și ale maselor populare — reforma agrară de la 1864, războiul pentru independență care a antrenat și verificat energia și vetea poporului de a fi liber de orice opresiune străină, au contribuit la încetarea gândirii filozofice și sociale, imprimându-i direcții noi și determinând, în aceleași registre, salturi calitative în raport cu epoca anterioară.

Amplificarea și creșterea complexității creației filozofice de după revoluția de la 1848, mai ales, începând cu deceniul șapte al secolului trecut, își au temelul și în dezvoltarea științei și a „gustului” pentru cercetările științifice, materializate în înființarea unor asociații științifice, cum ar fi Societatea română de științe (1862) care își inscria în program să contribuie la „răspîndirea și progresul științei în România”, Societatea de științe naturale (1865), Societatea pentru învățătura poporului român (1866), Societatea Academică Română (1866) etc. Dezvoltarea științei, organizarea răspîndirii cunoștințelor științifice, necesitate adînc resimțită și impusă totodată de logica obiectivă a progresului forțelor de producție s-au materializat pe plan filozofic în apariția unui curent materialist re-

prezentat de către naturaliști de seamă ca E. Bacaloglu, Gr. Ștefănescu, Șt. Mihăilescu, Antoniu Publiu Alexiu etc. Pornind, în general, de la datele furnizate de obiectul propriei lor cercetări, unii dintre reprezentanții materialismului naturalist au ajuns, ceea ce este, fără îndoială, un merit incontestabil, la conștiința însemnătății teoretice și metodologice a materialismului, desfășurînd de pe această platformă critica misticismului, a religiei, ca și critica unor teorii idealiste care aveau largă circulație în epocă și care frînau procesul dezvoltării cercetărilor științifice.

Contribuția materialismului naturaliștilor în domeniul filozofiei (la analiza categoriei filozofice de materie, a raportului dintre materie și mișcare, ilustrarea unor erori teoretice ale vitalismului și idealismului) a constituit și premisa teoretică a apariției primului sistem filozofic materialist din istoria gândirii din țara noastră și a favorizat, pe de altă parte, pătrunderea și răspîndirea marxismului.

Un rol important în dezvoltarea gândirii filozofice din a doua jumătate a secolului al XIX-lea l-a avut tradiția filozofică românească și, concomitent, modul specific în care filozofia românească, în diferitele ei variante, s-a raportat și a receptat valorile filozofiei universale, modul în care s-a integrat cîmpului problematicii filozofice a timpului. Enunțul celor două probleme trimite la o analiză de detaliu care să lumineze în același timp esența, trăsăturile și modul de manifestare al tradițiilor filozofice autohtone, ca și analiza specificității creației filozofice românești, în raport cu universalul filozofic: ambele probleme nu pot fi rezolvate decît în termenii comparației istorice și ai analiticii propriii metodei istorico-filozofice. Restrîngînd voită cîmpul analizei, vom sublinia că filozofiele

cele de a doua jumătate a secolului al XIX-lea s-au raportat diferențiat, neunitar și nu toate cu aceeași măsură a sistematicității la tradițiile filozofice românești anterioare lor.

De pe atunci au apărut poziții contradictorii cu privire la moștenirea culturală, inclusiv cu privire la cea filozofică. Pozițiile fundamentale, ireconciliabile, care puneau și problema de însemnătate națională a creației culturale naționale, au fost exprimate pe de o parte, de Titu Maiorescu, pe de altă parte, de gîndirea marxistă strălucit reprezentată în epocă de Constantin Dobrogeanu-Gherea.

Dincolo de aceste poziții exista datul obiectiv, istorico-filozofic și dacă Herder scria odinioară că tradiția este ca un lanț sacru care ne încolățește ființa, adevărul s-a verificat prin demersul istorico-dialectic al constituirii și desfășurării gîndirii filozofice din a doua jumătate a secolului al XIX-lea. Astfel, în planul metodologiei istorice se regădesc, mai ales la Xenopol, influențe ale cronicarilor, ale iluminiștilor și ale unor gînditori pașoptiști. În planul teoriei cunoașterii se regădesc la V. Conta, C. Dimitrescu-Iași, în filozofia marxistă, idei altădată formulate de către umaniști și iluminiști cu privire la rolul experienței și al rațiunii în procesul cunoașterii etc. Ceea ce reprezintă cu deosebire un element al continuității în cadrul unei discontinuități dialectice este abordarea problematicii culturii naționale, a elaborării instrumentelor de constituire a culturii moderne pe terenul generos al tradiției culturale, aceasta se adaugă încercărilor constante în creația noastră spirituală de gîndire a fenomenului social, „timpului istoric” și de constituire a soluțiilor problemelor sociale în cadrul unor filozofii ale istoriei diferite și chiar opuse.

Dacă, începînd de la cronicari și continuînd cu umaniștii și raționaliștii veacurilor XV—XVII, trecînd prin iluminism și prin gîndirea filozofică din preajma și din timpul revoluției de la 1848, gîndirea românească nu s-a constituit pe un teren exterior filozofiei universale, și nici nu a fost numai contemporană istorică a filozofiei universale, ci și contemporană ei filozofică, ilustrîndu-se prin produse și contribuții într-adevăr originale (D. Cantemir, iluminismul, N. Bălcescu etc.), cu atît mai mult se verifică acest fenomen în a doua jumătate a secolului al XIX-lea.

Filozofia epocii, cea din Occidentul Europei, în cîteva din manifestările sale, a fost nu numai cunoscută, dar și aprofundată și dezvoltată. În deceniul VII al

Conf. dr. GHEORGHE CAZAN

(Continuare în pag. 11-a)

secolului trecut, T. Maiorescu se ilustra ca unul dintre cunoscătorii antropologismului lui Feuerbach, al doctrinei estetice a lui Vischer, ca un admirator al filozofiei lui Schopenhauer, deși autorul „Beției de cuvinte” nu a elaborat o concepție filozofică sistematic expusă, ci un program filozofic. Opera lui V. Conta, la rindul ei, mărturisește integrarea gânditorului în problematica pe atunci acută a explicării materialiste a lumii, a constituirii unui materialism care să-și ia ca fundament rezultatele științei și cursul evoluției logice a filozofiei; curentul cu aria cea mai largă — marxismul — este, credem și cel mai ilustrativ din punctul de vedere al problemei care ne interesează. Marxismul din România nu a fost numai operă de popularizare a ideilor lui Marx și Engels, ceea ce, neîndoiș, era un fapt ideologic de mare însemnătate în epocă, dar

s-a afirmat original, atît prin aplicarea materialismului istoric, a socialismului științific și a principiilor economiei politice marxiste la condițiile proprii societății românești, cit și prin dezvoltarea originală și creatoare a teoriei. Un rol aparte în dezvoltarea cercetărilor filozofice, mai puțin remarcate pînă în prezent, l-au avut Universitățile din București și Iași, care au contribuit, prin descăli de seamă, la aprofundarea unor sisteme filozofice, la răspîndirea ideilor filozofice și la formarea unor cercetători în domeniul filozofiei (în epocă figurile marcante ale învățămîntului filozofic au fost Titu Maiorescu și Constantin Dimitrescu—Iași).

Pe același cîmp problematic au crescut curente filozofice diferite; idealismul și materialismul deprinzînd, la rindul lor, forme diferite. În cadrul materialismului, trei au fost formele principale, care, avînd același fond, se diferențiau prin soluții

și în funcție de finalitatea socială căreia îi dădeau expresie: materialismul naturalist, materialismul filozofic mecanicist, materialismul marxist.

Evantaiul problematicii filozofice se lărgesc și cîștigă în profunzime spre sfîrșitul veacului, cînd își încep activitatea gînditori ca P.P. Negulescu, C. Rădulescu-Motru ș.a. Este remarcabil faptul că în lupta filozofică a timpului s-au constituit filozofii divergente ale istoriei, teorii generale cu privire la existență, gnoseologiei, că un loc important în cadrul disputelor filozofice l-au avut problemele fondului și formeii culturii naționale, ca și problematica omului și a valorii științei.

În esență, în cea de-a doua jumătate a secolului al XIX-lea gîndirea filozofică din țara noastră realizează un impresionant salt calitativ, care nu poate fi sesizat însă decît prin analiza contribuției filozofice a celor mai de seamă reprezentanți ai săi.

NEOHEGELIANISMUL

La două secole de la moartea lui Hegel, actualitatea operei sale, relevantă atît de pregnant în studiile moderne de filozofie marxistă, se dovedește a fi nu numai una de interes istoric, ci și de gîndire și spirit. Analiza neohegelianismului, în multitudinea ipostazelor sale, o dovedește pregnant. Să consemnăm faptul că ultimele decenii ale secolului trecut nu au însemnat doar încheierea calendaristică a unei perioade istorice, ci și depășirea dramatică a unei faze strălucite din evoluția culturii moderne. Fenomenul „devalorizării tuturor valorilor” — anunțat patetic și zgometos de opera lui Nietzsche — relevă, de fapt, criza în care intră societatea burgheză odată cu trecerea la imperialism, criză care se făcea simțită în morală, drept, politică, în teoriile economice, sociale și filozofice. Criza unei lumi istorice și a fundamentelor teoretico-metodologice ale culturii burgheze lua forma abstractă a „crizei culturii moderne” și a „umanității europene”.

În aceste condiții are loc o intensificare a preocupărilor pentru analiza fenomenului cultural și a raporturilor dintre cultură și natură, cultură și istorie. Cu toată reacția față de dialectică, însoțită uneori de alunecarea tot mai pronunțată spre iraționalism, nu puțini sînt teoreticienii occidentali care

încearcă elaborarea sistematică a unei filozofii a culturii. Orientări ca „filozofia vieții”, neokantianismul, neohegelianismul etc., propun diverse formule de ființare a unei atari discipline, atît de prezentă în structura soiritualității secolului XX. Constatînd pe bună dreptate, idealismul funciar, care le-a determinat și dificultățile, impasurile acestor teorii, critica marxistă trebuie să urmărească, în dialogul cu concepțiile nemarxiste, și latura constructivă a operei unor mari gînditori ca Dilthey, Rickert, Simmel, Kroner, Litt etc., care au adus încontestabile contribuții la punerea temelilor unei teorii generale a culturii.

Dezvoltarea școlii neohegeliene — merită să amintim — a cunoscut următoarele forme istorice bine conturate: 1) „idealismul absolut” anglo-american (specific neohegelianismului din ultimele decenii ale secolului trecut), caracterizat prin interpretarea lui Hegel în spiritul metafizicii kantiene și al unui idealism obiectiv de factură teologică; 2) neohegelianismul italian (elaborat la începutul secolului nostru, dar prezent prin Croce și Gentile pînă în deceniul al șaselea), care încearcă o „reformă” a dialecticii în spiritul subiectivismului; 3) neohegelianismul german, căruia îi este proprie înțelegerea iraționalistă și voluntaristă a operei hegeliene; 4) neohegelianismul contemporan propriu-zis (în Franța, Belgia, Germania etc.) axat pe un punct de vedere antropologist de factură subiectivistă.

În toată această desfășurare linia de orientare merge spre negarea obiectivității contradic-

ției și a teoriei generale a progresului, prin accentuarea laturilor negative ale sistematicii hegeliene, sistematică care rămîne — oricînd — una dintre cele mai grandioase încercări ale soiritualității moderne de a se sesiza pe sine ca întreg, de a da expresie adecvată aspirației spre totalitate și armonizare. Ideile neohegeliene despre esența și funcțiile culturii apar în contextul unor ample și remarcabile analize istorico-filozofice, poziția față de opera hegeliană fiind hotărîtoare pentru profilul oricărei reconstrucții neohegeliene.

Una dintre primele concepții neohegeliene a elaborat E. Croce (1866—1952) în a sa **Filozofie a spiritului** (1902—1914). Astfel, el consideră că spiritul, deși unitar în esența sa, are două forme principale — teoretică și practică — care, la rindul lor, cuprind: teoreticul — forma intuitivă și forma logică; practicul — forma economică și forma etică. Acestei structuri a spiritului îi corespund: filozofia cunoașterii (estetica și logica) și filozofia acțiunii (economia și etica). Celor patru forme ale sistemului le corespund astfel următoarele categorii fundamentale: frumosul, adevărul, utilul și binele; ele epuizează tot ceea ce ființează în afara timpului. Formele spirituale sînt concomitente, nu succesive, sînt deosebite, nu opuse; dialectica lor este o dialectică a distincțiilor, nu a opuselor (E. Croce, **Estetica privită ca știință a expresiei și ca lingvistică**

ALEXANDRU BOBOC

(Continuare în pag. a III-a)

CORESPONDENȚA

Prof. I. Cipu, Făget — Timiș :

Ne-ați rugat să vă ajutăm în clarificarea unor termeni, incluși în consultația semnată de dr. Gh. Țuțui, „Revoluția democrat-populară în România”, publicată în revista noastră (nr 90/1973). Ne-am adresat autorului pentru aceste precizări și le reproducem mai jos : „Nu folosesc noțiunea de **revoluție democrat populară** pentru întregul proces revoluționar de după 1944, ci numai pentru anii 1944—1947. Oricine citește pînă la sfîrșit materialul se convinge de acest fapt. Noțiunea de revoluție democrat populară nu a fost niciodată folosită numai pentru etapa socialistă, ci **numai** pentru etapa desăvîrșirii transformărilor burghezo-democratice. De mai mulți ani, termenul este folosit pentru a defini etapa procesului revoluționar ce s-a desfășurat în România după 23 August 1944 pînă la 30 decembrie 1947. Această noțiune a circulat un timp alături de cea veche. Din anul 1971, în istoriografia română a început să fie folosită fiind acceptată de majoritatea istoricilor. În același an, Editura politică a publicat lucrarea monografică „România în anii revoluției democrat-populare, 1944—1947”, carte care s-a bucurat de aprecieri pozitive, fiind tradusă și peste hotare. După cum este evident pentru orice cititor, titlul cărții de mai sus dă aceeași definiție perioadei 1944—1947 ca și articolul din „Tribuna școlii”. Între timp în revistele de specialitate au apărut mai multe studii și articole care, de asemenea, folosesc denumirea de revoluție democrat-populară pentru perioada 1944—1947. Citez două dintre acestea : „Partidul Comunist Român — conducătorul revoluției democrat-populare (1944—1947)”, în revista „Anale de istorie” nr. 2/1972, p. 97—123 și „Probleme ale revoluției democrat-populare în România”, în „Studii și articole de istorie”, nr. XXIII, 1972, p. 15—23.

Din cele relatate, rezultă că denumirea perioadei 1944—1947 drept „revoluție democrat-populară” corespunde rigorilor științifice avînd o largă circulație în istoriografia marxistă din țara noastră. Consultația publicată în revista „Anale” stabilește, încă de la început, următoarele : „În istoriografia contemporană a României, anii 1944—1947 reprezintă perioada în care s-a desfășurat și a învins revoluția democrat-populară, care a lichidat re-

gimul politic burghezo-moșieresc... și a dus la cucerirea puterii de stat de către clasa muncitoare aliată cu țărănimea muncitoare și cu ceilalți oameni ai muncii, la transformarea țării în Republică Populară” (p. 97).

Spre deosebire de conceptul anterior de „revoluție populară”, cel de „revoluție democrat-populară” explică conținutul perioadei (acela de desăvîrșire a transformărilor democratice) care a pregătit trecerea la revoluția socialistă, sau cum se spunea înainte la cea de-a doua etapă a revoluției populare.

În legătură cu a doua întrebare (Care este aprecierea exactă a stadiului de dezvoltare a României burghezo-moșierești : este acela de „stat slab dezvoltat” sau de „țară cu nivel mediu de dezvoltare” ?) menționez că articolul la care se referă corespondentul nu are drept scop analiza stadiului de dezvoltare a României la începutul revoluției democrat-populare. Aprecierea, făcută în contextul complexelor probleme care se ridicau în fața forțelor revoluționare, se referă la **stadiul de dezvoltare a relațiilor de producție capitaliste**”.

Prof. Constantin D. Rancea, Sinaia : Din materialul dumneavoastră „Catedra de științe sociale în centrul activității politico-educative din școală” subliniem următoarele idei : realizarea educației politico-ideologice în rîndul elevilor prin disciplinele cu caracter umanist ; ridicarea nivelului politic al cadrelor didactice prin înțîniri cu activiști de partid, cu ziaristi, cu oameni de știință, cu prilejul cărora se discută probleme de politică actuală, de specialitate sau pedagogice : coordonarea acțiunilor privind educația politico-ideologică a elevilor prin procesul de învățămînt și sub îndrumarea organizațiilor de pionieri, tineret și partid din școală de către catedra de științe sociale ; sprijinirea unor activități din afara școlii, ca instruirea propagandiștilor la nivel de oraș, consultații pentru cursanții universității serale de marxism-leninism, de către această catedră.

În ceea ce privește problematizarea, învățarea prin descoperire și mai ales folosirea mijloacelor audio-vizuale, credem că au devenit de multă vreme metode moderne intrate în practica de predare a unui număr foarte mare de cadre didactice, ca să le mai considerăm inedite și să le redescoperim valențe deja cunoscute.

Vlad Năstaca, Sieu — jud. Maramureș : Da, cabinetul de științe sociale poate fi și este folosit în

sprijinul orelor de dirigiență, atît prin materialul documentar pe care îl pune la dispoziția cadrelor didactice și elevilor, cît și prin desfășurarea acestor ore educative în sala cabinetului.

Opinia dumneavoastră cu privire la ineficiența referatelor în cadrul orelor de dirigiență, în școala generală — „deoarece elevii n-au suficient de dezvoltate deprinderile de muncă intelectuală independentă” — este discutabilă. Generalizarea metodei de lucru pe baza referatelor în cadrul acestor ore poate duce, într-adevăr, la formalism și superficialitate. Dar, familiarizarea elevilor cu acest mod de activitate (o oră pe trimestru, de pildă, în clasa a VII-a sau a VIII-a) nu poate fi decît utilă dezvoltării lor ulterioare.

Prof. Maria Rusu, Bacău : Notăm inițiativa Casei corpului didactic. În colaborare cu Școala interjudețeană de partid și Institutul pedagogic de 3 ani din orașul dumneavoastră, care, răspunzînd cerințelor învățătorilor și profesorilor înscriși anul acesta la examenul pentru obținerea gradelor didactice, au organizat pentru fiecare din cele 12 teme propuse (științe sociale) consultații, expuneri, dezbateri. La desfășurarea programului, eșalonat pe întreaga perioadă ianuarie-aprilie 1973, și-au adus contribuția lectori ai Comitetului județean de partid, cadre didactice de specialitate.

Prof. Ștefan Vintilescu, Pucioasa — Dimbovița : Materialele primite prin corespondență la redacție nu se restituie autorilor. Cu un răspuns vă sîntem, însă, datorii. În articolul pe care-l intitulăm — transcriem — : „Unele aspecte de aplicarea cerințelor moderne în lecția de științe sociale, în scopul dezvoltării capacității creatoare la elevii liceului nostru” rediscuțăm probleme abordate și soluționate de presa pedagogică actuală. Am descifrat interesul dumneavoastră pentru formarea unui stil de muncă științific al elevilor și dezvoltarea gândirii lor creatoare. Dar la aceste performanțe se ajunge prin exigențe sporite ale profesorului, în primul rînd față de el însuși.

Prof. Ovidiu Nica, Cimpulung Muscel-Arges : „Teoria și experimentul în lumina concepției marxist-leniniste” este tema pe care ați intenționat să o dezvoltați. Ați reușit să realizați doar o expunere de principii generale — mai mult pe baza citatelor din lucrări ale clasicii materiei — alături de dialectic — și de motive. Deci o încercare de experiment... teoretic, cum v-ați exprima dumneavoastră.

Funcția epistemologică a artei

Eseul despre cunoașterea prin artă „Mărturia Artei” (București, Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1972) al lui Victor Ernest Mașek este o pleoară lucidă, documentată și reconfortantă, în același timp, despre perenitatea artei și funcțiunea epistemologică a acesteia. Aparuta cu prilejul ultimului Congres internațional de estetică, ținut la București în toamna anului trecut, cartea lui Victor Ernest Mașek a fost și continuă să fie o replică viguroasă, de încăpătinată rigoare, de încăpătinată Leonardo da Vinci, dată celor ce scriu sau vorbesc despre moartea artei.

Intenția profundă a lui Victor Ernest Mașek este ca, punind în paranteză planul general filozofic și gnoseologic, să analizeze virtuțile de cunoaștere ale artei pe plan strict estetic, prin urmare, specific. Pentru determinarea specificității cunoașterii prin artă, autorul precizează, în prealabil, obiectul acestei cunoașteri și apoi modalitatea specifică, proprie, de a-l cunoaște. Cu privire la obiect, Victor Ernest Mașek delimitează, dincolo de fenomene și de obiecte, „un spațiu al cunoașterii artistice”, pe care nu-l pot capta decît antenele, intuițiile și presimțirile inspirate ale artiștilor. Acest spațiu coincide, se suprapune, dacă vreți, universului interiorității umane, pe care nici cunoașterea științifică, nici cea filozofică nu le pot explora adecvat. Latifundiile eului profund al omului, așadar, și gama indefinită a reacțiilor lui în fața lumii și a realității constituie urzeala ontică a cunoașterii prin artă. Atragem atenția că nu ne interesează acum și aici cunoștințele nespecifice vehiculate de artă, în sensul rolului ei ca arhivă istorică, ca fișier documentar, ca date biografice, ca frescă socio-economică etc.

În ce privește modalitatea specifică de cunoaștere prin artă, Victor Ernest Mașek subliniază mai cu seamă emoția artistică și trăirea realității, care ne duc neabătut spre cunoașterea afectivă a cărei contribuție la străluminarea cifrului ontologic al personalității umane se menționează tot mai des și mai pozitiv. „Această formă de intervenție a artei în procesul de cunoaștere, notează autorul eseului, acționează... asupra unui obiect nespecific (respectiv fațete ale rea-

lității obiective sau subiective, care cad și sub focarul investigației științifice), dar prin intermediul unei modalități specifice, respectiv prin intermediul emoției artistice propriie oricărui contact optim între public și opera de artă autentică”.

Dar aportul cu totul deosebit, prin specificitate, esențialitate și originalitate, pe care îl aduce arta în domeniul cunoașterii este „transparența”, operei, care, după spusa autorului, lasă să se vadă semnificația umană inclusă în actul de creație artistică. „Este vorba de efortul artei de a detecta o zonă profundă a sensibilității umane, existentă (dar uneori ignorată) în fiecare din noi, de care devenim conștienți abia în momentul în care întreg zăcămintul nostru apercceptiv este pus în rezonanță prin actul creației sau prin contactul cu opera de artă. Este vorba deci de un spațiu metafizic, cu coordonate primordiale axiologice și pe care l-am numit spațiul cunoașterii artistice. În detectarea acestei realități, arta îndeplinește funcția unei „metafore epistemologice”, a cărei modalitate specifică e reprezentată de tensiunea dialectică dintre semnificat și semnificat, de distanța dintre materialitatea obiectuală a operei și idealitatea mesajului uman dintre prezentat și reprezentat”.

Să nu uităm: funcția de cunoaștere a artei este întretesută cu mesajul ei ideologic. La acest punct al expunerii, Victor Ernest Mașek citează pe cercetătoarea poloneză, Katorzyna Rosner care afirmă că virtutea cognitivă a literaturii, de exemplu, este drept „funcție de comunicare a informațiilor asupra unei realități nonfictive”. În timp ce „funcția ideologică reprezintă comunicarea atitudinilor față de această realitate”.

Dar, nici mesajul ideologic în sine, nici mesajul cognitiv în sine, și nici fiecare în parte și amindouă la un loc, nu pot con-

sacra opera de artă în esențialitatea ei specifică. Numai transfigurarea lor autentică, prin puterea de plămănire a spiritului demurgic, conferă plenipotență reprezentativă concretă simbolurilor operei de artă.

Cînd spune cunoaștere prin artă, Victor Ernest Mașek are în vedere nu alit actul creativ ca atare, ci mai ales recepționarea operei finite, atit de artist cit și de public. În acest sens, atitudinea autorului este limpede: „Artistul dobindește plusul de cunoaștere datorat artei tot prin intermediul operei, la fel ca publicul, pentru că abia în opera realizată el își obiectivează, fixează și concretizează trăirile, impresiile și intuițiile difuze, altfel inexprimabile, și care în acest stadiu extrem de labil și de indistinct nu pot fi numite încă cunoaștere, deși stau la originea ei. Artistul fixează și clarifică în operă viziunile unei realități pe care o intuim cu toții mai mult sau mai puțin confuz, dar pe care nu toți o conștientizăm și mai ales nu avem mijloace de a o obiectiva și comunica. Tocmai de aceea o operă în care regăsim aceste viziuni și intuiții abia presimțite, dar familiare, ne exprimă, ne întoarce privirea asupra-ne și prin aceasta ne dezvăluie nouă înșine cu mai multă limpezime. În actul recepțării are loc astfel o fuziune între conștiința creatorului și cea a receptorului, identificare care dă... măsura adevărului artistic al operei respective. Ea exprimă ceea ce creatorul a cunoscut ca om și a comunicat, prin operă, ca artist”.

Fiind inexorabil legată de destinul omului — de unde perenitatea ei — arta, în viziunea lui Victor Ernest Mașek, exercită și o funcțiune umanistă, una socială și una educativ-formativă, pe care, rugăm cititorii, să le soiciască din excelenta „Mărturia Artei”.

GRIGORE POPA

Lecție în cabinetul de istorie al liceului „Matei Basarab” din Capitală.

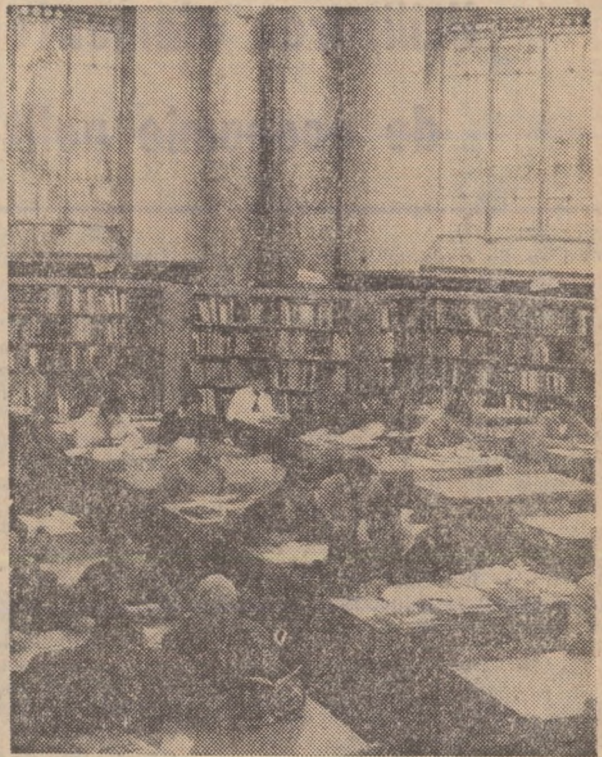
generală, București, 1971, p. 75—85). Sinteza contrariilor, consideră Croce, ține de „ceea ce a murit din Hegel“. El confundă distinctul cu contrariul; opoziția nu se află între cele patru forme — care sînt doar distincte —, ci în dialectica interioară a fiecărui moment (B. Croce, *Ce qui est vivant et ce qui est mort dans la philosophie de Hegel*, Paris, 1910, p. 73).

Forma de bază în sistematica croceană este cea intuitivă; Croce identifică intuiția cu activitatea de expresie: intuiția este obiectivarea impresiilor în expresie, aceasta din urmă însemnînd nu numai expresie în cuvinte, ci orice obiectivare a impresiilor: în perceperea culorilor, liniilor, sunetelor etc., adică toate posibilitățile omului de a se exprima (orator, muzician, pictor etc.). Teoria intuiției devine astfel o veritabilă teorie a creației în genere, și cu aceasta Croce depășește limitele esteticii și se situează în perspectiva unei filozofii a culturii, deosebită de teoriile iraționaliste ale „filozofiei vieții“ și ale neohegelianismului german. Croce nu reduce intuiția la trăire, la un act individual, personal, inexprimabil ca la Bergson.

Din teoria lui Croce emană, cum ne permite să vedem analiza marxistă critică, o atmosferă de încredere deplină în om și în capacitățile sale. El a și polemizat cu metodologia pozitivistă și cu iraționalismul istoric, considerînd însă istoria numai din punctul de vedere al realizărilor umane în creațiile culturii — opinie vădit amenabilă.

Sub influența croceană, dar și a teoriei neohegelienilor englezi despre „Absolut“, R.G. Collingwood formulează „problema specifică a contemporaneității“; ruptura între producătorii și consumatorii bogăției spirituale (R. G. Collingwood, *Speculum Mentis*, Oxford, 1924, p. 20-21). Acest „fenomen patologic“ duce la ruptura între artă, religie și știință și de aceea este nevoie de „*Speculum Mentis*“, adică de „înfrățirea critică a formelor fundamentale ale experienței umane“, care sînt următoarele cinci: arta, religia, știința, istoria și filozofia. Unitatea acestora este posibilă doar în plan istoric (aci Collingwood se deosebește de prezentismul crocean): pînă în secolul al XIX-lea a dominat activitatea estetică, religioasă și intelectuală; secolul trecut a ridicat omenirea la istorie și a pregătit faza filozofică a dezvoltării, care abia începe (Idem, p. 51).

Această schimbare a „formelor experienței“ este „lumea experienței istorice privită ca o cunoaștere de sine a spiritului“; arta este „cunoaștere sub masca

Intr-o sală de lectură a Bibliotecii centrale de stat

zugrăvirii“, afirmînd mitul; religia afirmă faptul, dar nu poate dovedi adevărul lui, rămînd în cadrul simbolurilor; știința transformă reprezentările personificate ale religiei în ceva impersonal, transformă simbolul în abstracție, ajungînd la o nouă stare contradictorie, întrucît separă „gîndirea“ și „lumea externă“; aceasta din urmă nu este însă realitatea concretă, ci tot o abstracție; abia istoria arată că la baza abstracției stă faptul concret, dar este insuficientă, întrucît privește realitatea ca pe ceva exterior subiectului; numai în filozofie, subiectul fiind activ, este depășită opoziția subiect-obiect. Cu aceasta, Collingwood ne prezintă, într-o viziune în genere dialectică, fazele și formele fundamentale ale realizării genului uman în creația culturală, fără să le privească însă din punctul de vedere al istoriei concrete și al condițiilor materiale care constituie temelia întregii construcții. Ca și alți neohegelieni, el rămîne la analiza sistematică a culturii, considerată ca un ansamblu organic, cu totul autonom în raport cu epocile istorice reale. Premisa idealistă a analizei se resimte în caracterul metafizic al concluziilor.

Dintre neohegelienii germani, care s-au ocupat cu problematica filozofiei culturii cei mai reprezentativi au fost Glockner, Litt, Kroner și Haering. Perspectiva irațională din care au interpretat opera lui Hegel nu a

exclus o serie de considerații interesante cu privire la rolul omului ca individ complex în procesul creației culturale, al obiectivării trăirilor sentimentelor și idealurilor umane.

Cu toate rezultatele contradictorii la care au ajuns hegelienii în filozofia culturii, opera lor ridică unele probleme deosebit de importante și actuale. Rețin atenția următoarele: 1) ideea că epoca nouă aduce și o nouă problematică, ceea ce impune și reevaluarea problematicii clasice a filozofiei; 2) ideea importanței majore a rolului individualității concrete și a laturilor ei neraționale pentru înțelegerea complexității problematicii umane; 3) ideea unei antropologii filozofice ca parte centrală a unei filozofii a culturii; 4) teza lui Croce despre unitatea artei cu creația culturală în genere și despre interacțiunea formelor și modalităților creației; 5) unele aspecte speciale care țin de analiza fenomenelor obiectivării și alienării, ale integrării individului în colectivitate, precum și a raporturilor dintre libertatea persoanei și condițiile în care ea se poate realiza ca personalitate. Toate aceste elemente, importante pentru elucidarea problematicii filozofice contemporane, apar însă, cum am văzut, pe terenul idealismului, ceea ce le limitează, incontestabil, sfera sensului și afectează semnificația lor veritabilă.

Utilizarea elementelor locale la lecțiile de economie politică a socialismului

O idee de o deosebită însemnătate care s-a desprins din cuvântarea secretarului general la Conferința cadrelor didactice care predau științele sociale în învățământul superior constă în aceea că eficiența predării științelor sociale este condiționată de legătura strinsă cu viața, cu activitatea practică a constructorilor socialismului, cu realitățile concrete ale societății noastre, prezența acestor științe în actualitate.

Un mijloc însemnat de a amplifica valențele educative ale orelor de economie politică constă în corelarea strinsă a temelor dezbătute cu realitățile locale, cu realizările și sarcinile pe diferite planuri ale economiei.

Importanța cunoașterii acestor realități nu numai că îmbogățește și consolidează cunoștințele teoretice ale elevilor, dar le demonstrează concret, pe viu, justetea politicii partidului, le dezvoltă convingerile, atașamentul față de cuceririle socialismului. Totuși, în practica predării științelor sociale, a economiei politice, noi, profesorii, facem prea puțin în acest sens sau deloc de sporadic.

Lecțiile de economie politică ar putea câștiga mult prin folosirea unor mijloace, care însă sînt insuficient sau aproape deloc folosite. Cunoașterea activității din întreprinderi, contactul cu cei care rezolvă practic probleme economice și sociale ar fi de un imens sprijin în înțelegerea legăturii dintre latura teoretică a disciplinei de învățămînt și activitatea practică. Dar nu numai atât. Prin acest mod de a proceda, predarea economiei politice își poate aduce în mod efectiv contribuția la activitatea, de o deosebită importanță, de orientare școlară și profesională a elevilor. În acest fel, pe baza indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu, se poate realiza o apropiere firească între școală și dezvoltarea social-economică a județului care să permită absolvenților școlilor o integrare mai rapidă în producție, în raport cu nevoile locale.

Acest aspect important reprezintă de fapt una din problemele modernizării predării — întărirea caracterului aplicativ al lecțiilor — care se pune cu acuitate în fața celor care predau disciplinele de științe sociale.

Numai raportînd permanent lecțiile la realitatea prezentă, la dinamica proceselor economice vom putea asigura caracterul actual al acestora. Și acest lucru nu prin ruperea lecției în două, enunțîndu-se mai întîi într-o formă generală tezele teoretice, după care se arată în ce constă un anumit aspect concret al vieții sociale. Trebuie integrate organic pe parcursul desfășurării discuției toate datele ilustrate pe care le folosim.

„Actualizările“ formale sînt dăunătoare pentru că ele nu formează convingeri. Pentru depășirea carențelor la care m-am referit, este necesar ca cei care predau științele sociale să cunoască mai bine realitățile, problemele concrete pe care le ridică construcția socialismului nu numai pe plan național, dar și pe cel local. În continuare, mă voi referi concret la cîteva modalități de utilizare a elementelor locale din județul Prahova în predarea lecțiilor de economie politică socialistă.

În acest scop, se pot folosi datele publicate în presa locală (Flamura Prahovei) sau chiar în cea centrală despre județul nostru, vizitarea unor expoziții, (cum a fost aceea pe tema „Acțiunea de autoutilare în întreprinderile prahovene), includerea în lecții a unor concluzii rezultate în urma analizelor făcute cu ocazia Conferințelor municipale sau județene de partid (de exemplu cea din decembrie 1972 și ianuarie 1973), diversele materiale de popularizare a realizărilor din economia prahoveană ș.a.

La aproape majoritatea lecțiilor care privesc economia politică a socialismului folosirea datelor locale întregeste imaginea elevilor în legătură cu contribuția locuitorilor Prahovei la dezvoltarea economică și culturală a țării noastre sub conducerea organizației județene de partid. Astfel la lecția despre „Construirea bazei tehnice-materiale a socialismului“ (la anii II și III de liceu ca și la celelalte școli), se poate arăta că astăzi Prahova se prezintă ca un județ puternic și armonios dezvoltat, cu o pondere însemnată în ansamblul economiei naționale; că aproape toate ramurile principale ale industriei sînt reprezentate ca urmare a dezvoltării a numeroase

obiective industriale. Este ilustrativă comparația potrivit căreia întreprinderile județului nostru realizează o producție globală mult mai mare decît în anul 1938, sau că producția de petrol se realizează astăzi în județul nostru într-un răstimp cu mult mai scurt decît în 1938, ca și în ramurile construcției de mașini și prelucrarea metalelor, chimiei etc.

Pentru a sublinia contribuția județului Prahova la construcția socialismului, se poate arăta că județul produce azi 6,2 la sută din producția industrială totală a țării și că în perioada 1950-1970 producția globală industrială a crescut de circa 7,2 ori, producția de energie electrică de 11 ori, construcția de mașini de 18 ori, iar chimia de 41 ori.

Este indicat să se discute cu elevii, fie în timpul comunicării noului lecții, fie la verificarea cunoștințelor, ce anume se produce azi în Prahova și cu această ocazie, să se treacă în revistă cele mai importante obiective industriale.

Atunci cînd ne referim la direcțiile actuale de dezvoltare a industriei românești este demn de remarcat că în 1975 producția industrială a județului va fi cu 52 la sută mai mare față de anul 1970, ceea ce reprezintă un ritm mediu anual de 9 la sută. În contextul modernizării industriei românești, se poate arăta că și în județul nostru se îmbunătățește structura pe ramuri industriale, crescînd ponderea la construcțiile de mașini, chimie, energie electrică, acestea reprezentînd 64 la sută din producția obținută în județ. La aceeași lecție se pot folosi pentru exemplificare și datele cuprinse în Darea de seamă a Comitetului județean de partid prezentată de tov. prim-secretar Ion Catrinescu la Conferința organizației județene Prahova a PCR din 20 ianuarie 1973, în legătură cu creșterea producției industriale a județului la sfîrșitul anului 1972. Din același material se pot utiliza exemple și pentru alte lecții ca, de pildă, productivitatea muncii, producția marfă, prețul de cost și cheltuielile materiale de producție, cooperarea economică internațională etc.

Fot fi scoase în evidență preo-

cupările organelor de partid județene pentru perfecționarea organizării, conducerii și planificării economiei la lecția despre „Organizarea și conducerea planificată a economiei naționale”, cit și rezultatele obținute în urma măsurilor întreprinse.

Mult interes prezintă și articolele publicate în „Flamura Prahovei” sau „Scinteia” pe diferite teme de interes economic. M-aș referi doar la câteva din ele, ca de pildă: „Îndeplinirea și depășirea planului la export — sarcină de maximă răspundere a colectivelor de muncă”, — „Flamura Prahovei” din 8 februarie 1973, „Marca fabricii, certificat de garanție internațională” — „Scinteia” din 10 februarie 1973 în legătură cu activitatea colectivului de muncă de la Grupul industrial de petrochimie din Ploiești, sau „Un bilanț economic pozitiv în ansamblu, dar și însemnate rezerve insuficient valorificate — „Flamura Prahovei” din 13 februarie 1973.

Date importante oferă presa locală și în ce privește dezvoltarea agriculturii județului, în legătură cu aplicarea acordului global în vederea creșterii cointeresării membrilor cooperatori, sau cu dezvoltarea sectorului zootehnic. De pildă, la lecția despre „Dezvoltarea intensivă și multilaterală a agriculturii” poate fi folosită eficient „Hotărârea Consiliului popular al județului Prahova privind dezvoltarea zootehniei și a producției animale în gospodăriile populației” — publicată în proiect în „Flamura Prahovei” din 3 decembrie 1972. Fără a intra în amănunte, profesorul poate evidenția succint preocuparea organelor locale în acest domeniu.

Foarte sugestive sînt paginile ziarului „Scinteia” din 9 februarie 1971 sau ale „Flamurei Prahovei” din 22, 23 și 24 ianuarie 1971 în legătură cu realizările obținute de județul Prahova în cincinalul 1966-1970 în diferite domenii de activitate. Este recomandabil ca pe baza prezentărilor făcute în presă în acest sens să se confecționeze și unele planșe sau pliante care să fie expuse în Cabinetul de științe sociale și care să poată fi consultate de către elevi sau cadrele didactice.

În sfîrșit, aș încheia prezentarea exemplilor și în legătură cu lecția despre „Pregătirea forței de muncă. Politica P. C. R. de perfecționare a calificării cadrelor în etapa actuală”, pentru care putem folosi și articolul intitulat „Învățămîntul prahovean în anii republicii”, publicat în „Flamura Prahovei” din 16 decembrie 1972 în care sînt comentate sugestiv cîteva cifre edificatoare.

Desigur, că acestea nu sînt singurele surse și posibilități de fo-

Studiu în cabinetul de științe sociale.

losire a popularizării muncii creatoare a colectivelor de oameni ai muncii din județul nostru.

Este necesar însă ca în lecțiile noastre să evidențiem hotărîrea comunistilor prahoveni, a tuturor oamenilor muncii, de a munci cu abnegație pentru îndeplinirea politicii partidului și statului nostru în vederea împlinirii patriei, pentru îndeplinirea cincinalului înainte de termen.

În acest scop, ar trebui să fie folosită practica invitării unor cadre de conducere, specialiști de înaltă calificare, care să expună unele probleme în fața elevilor și în acest fel, s-ar realiza și pe această cale legătura organică a predării științelor sociale cu problematica actuală a construcției socialiste.

Nu este lipsit de importanță, în același timp, faptul că folosi-

rea datelor statistice în predare sau în dezbaterile lecțiilor de economie politică îl obligă pe profesor să le explice elevilor, să le interpreteze astfel, încît ei să înțeleagă semnificațiile social-politice și nu memorarea lor.

Totodată, folosirea exemplilor pe care elevii le cunosc pe diferite căi (presă, radio, televiziune, vizite în întreprinderi, la expoziții etc.) ne dau posibilitatea să ne edificăm asupra născutului în care ei înțeleg dezvoltarea economică a țării sau a județului nostru, dacă pot face legătura dintre problemele teoretice predate de profesor și aplicarea lor în practică.

Prof. VALERIU LUNGU
Liceul nr. 1 „I. L. Caragiale”,
Ploiești

PREȘCOLAR

a stilului ată copiilor

... de dezvoltare a acestora; intensificarea practicării formelor de muncă individuală și pe grupe, la unele discipline, va trebui să predomină și să înlocuiască activitatea obligatorie cu întreaga grupă de copii; perfecționarea relației educatoare-copil, pornind de la un acord unanim acceptat și în care copilul este parte activă a procesului său de educație, deci, copilul trebuie să fie acela care să acționeze să vorbească, să întrebe, să răspundă etc., ajutor, la nevoie, de către educatoare; perfecționarea pregătirii profesionale a cadrelor didactice în scopul înțelegerii și traducerii corecte și creatoare în practica a îmbunătățirilor aduse sistemului de educație din grădiniță. În perspectiva următorilor zece ani considerăm că este necesar să se realizeze schimbări substanțiale în metodologia de educație a copiilor la naștere și până la intrarea în școală, după cum urmează: elaborarea unui sistem unitar de educație a copiilor între 0-6 ani, care contribuie la remedierea curenților serioase existente în prezent în educația copiilor, de 0-3 ani care crește, sub aspectul dezvoltării fizice, psihice, al gândirii și vorbirii, al sociabilității, ca urmare a rupturii existente în educația copiilor la creșe și grădinițe și a lipsei de perfecționare pedagogică a cadrelor didactice care crește; includerea în acest sistem a obiectivelor, a sarcinilor și a conținutului privind învățarea unei limbi străine, de la vârsta de 4 ani; ca urmare a generalizării cuprinderii copiilor de 5 ani la grădinițe, se impune perfecționarea programelor grupelor mari prin sensul accentuării unor elemente pregătitoare pentru citit-scris și grafică; elaborarea de lucrări de caracter metodic (diferențiate pentru elevii liceului pedagogic și pentru educatoarele, de literatură pedagogică și de noi prototipuri de materiale didactice; organizarea și coordonarea activității de cercetare pedagogică, psihologică și psihopedagogică; intensificarea activității aplicative de specialitate și a activităților literare pentru copii și cadre didactice.

În aceste condiții create de noi în cadrul în care se va dezvolta învățământul preșcolar considerăm că se poate îmbunătăți simțitor calitatea activității educative ca și calitatea acesteia ceea ce va contribui în mai mare măsură la dezvoltarea societății noastre viitoare.

FLORICA ANDREESCU
lector la Institutul central
de perfecționare
a personalului didactic

Educatoare cu o pregătire de înaltă ținută

Amplasarea pe care o cunoaște astăzi învățământul preșcolar atît pe plan mondial cit și în țara noastră, ridică problema pregătirii corespunzătoare a cadrelor care se îngrijesc de pregătirea și educarea copiilor.

Educatoarea este aceea care, printr-o pregătire competentă, poate să pună bazele educației copilului, introducîndu-l în grupul social, formîndu-i deprinderi practice, dezvoltîndu-i procesele de cunoaștere și limbajul, dîndu-i primele noțiuni despre lumea înconjurătoare.

Învățământul pedagogic românesc are o valoroasă tradiție în ceea ce privește formarea cadrelor pentru învățământul preșcolar și aceasta trebuie continuată și orientată spre cerințele învățământului în general, trebuie corelată cu nivelul de dezvoltare și modernizare pe care l-a atins în ultimii ani școala românească. În cele ce urmează, mă voi referi la cîteva probleme de conținut care vizează activitatea în liceele de profil.

Planul de învățămînt pentru liceele pedagogice de educatoare, care se aplică începînd cu acest an școlar în mod experimental, a adus o serie de îmbunătățiri și o ușoară desconggestionare. Astfel, la anul I — unde se aplică — se asigură mai mult timp liber pentru studiul individual. Cu toate acestea s-a constatat că în afara orelor de curs, organizarea orelor de muzică instrumentală pe grupe, răpește mult timp elevilor, contribuie la o nouă supraîncărcare.

Desconggestionarea planului de învățămînt este absolut necesară spre a crea elevilor timp suficient pentru studiul individual. Plecînd de la învățămîntul formativ se cere ca, pe lîngă aprofundarea cunoștințelor cerute de programă, elevii să fie învățați în școală să folosească o bibliografie suplimentară, să prezinte o lucrare de specialitate și să fie introduse în munca de cercetare în domeniul educației preșcolare.

Pentru a evita supraîncărcarea cred că trebuie să se treacă la predarea unor obiecte pe capitole de sinteză. De exemplu: fizică, chimie, biologie, istorie, lîsînd mai mult loc pregătirii profesionale. Se impune, de asemenea, ca în cadrul programei științelor biologice, al zoologiei și botanicii să se ceară elevilor însușirea noțiunilor clare și precise despre animalele și plantele pe care le observă copiii în activitățile obligatorii, iar la anatomie să se insiste asupra cunoștințelor legate de sistemul nervos, cunoștințe absolut necesare pentru înțelegerea psihologiei. Studiul obiectelor de specialitate solicită elevilor o pregătire temeinică și la zi.

Acestea sînt bine repartizate în planul de învățămînt și e binevenită introducerea inițierii în cercetarea psiho-pedagogică.

Propunem ca psihologia generală să se predea împreună cu psihologia copilului (constituind un singur obiect) pentru a corela mai bine cunoștințele și pentru a evita paralelismele. Pentru completarea pregătirii psiho-pedagogice a viitoarelor educatoare este necesară introducerea unui curs de defectologie cu aplicații practice, ținînd seama că la vîrsta preșcolară apar frecvent tulburări ușoare care, depistate la timp, se pot corecta, pregătînd astfel un copil apt pentru activitatea școlară.

Prin scoaterea istoriei din planul de învățămînt se creează unele goluri în cunoștințele elevilor și considerăm că în viitoarele programe ea va trebui reintrodusă.

În noul plan de învățămînt s-au prevăzut 2 ore pentru activități artistice (teatrul de păpuși), activi-

tate mult apreciată de preșcolari și care are o mare influență din punct de vedere afectiv. Este nevoie ca la aceste ore, ca și la orele de literatură pentru copii, să se insiste asupra artei de a povesti și de a recita.

Dacă planul de învățămînt a adus unele îmbunătățiri, programele și manualele, mai ales cele de specialitate (psihologia și pedagogia), au nevoie de o îmbunătățire substanțială pentru a informa asupra cercetărilor moderne. La literatură pentru copii sînt necesare o programă și un manual speciale pentru educatoare, deoarece în prezent se studiază problemele literaturii pentru copii școlari, neglijîndu-se specificul literaturii pentru vîrsta preșcolară.

Programa de lucru manual este necorespunzătoare, intrucît elevii învață să confecționeze un material didactic care nu se mai folosește în grădiniță. Pe lîngă confecționarea materialului didactic și a jucăriilor este necesar să se introducă noțiuni elementare de tehnică, ce interesează pe copii și cu care e recomandabil să-i familiarizăm.

Practica pedagogică are o mare importanță în formarea viitoarelor educatoare. Din experiența didactică am constatat că aceasta contribuie la sporirea dragostei pentru copii și pentru meseria de educatoare, la mărirea simțului de răspundere al elevilor și a interesului pentru învățatură. Unele elevi mai slabe la învățatură obțin rezultate mai bune, după ce încep practica pedagogică. Prin formele actuale de organizare și desfășurare a practicii pedagogice, se ajunge în mare măsură la formarea profesională a viitoarelor educatoare.

Ținînd seama că în timpul practicii eleva este mult dirijată prin asistența profesorilor de pedagogie și a profesorilor metodiști, iar durata practicii continue este scurtă, (eleva lucrează o săptămîină avînd conducerea independentă a grupei de copii) sugerăm o altă formă de practică pedagogică în care elevule din anii III și IV să lucreze două săptămîni în grădinițe de la 1-15 iunie sau de la 1-15 septembrie, aceasta constituind munca lor pe perioada vacanței. În cadrul practicii pedagogice este necesar ca programa să prevadă mai multe forme de activitate cu părinții copiilor.

În îndrumarea și pregătirea viitoarelor educatoare un rol de seamă îl are, firește, colectivul de profesori care lucrează zi de zi alături de ele și care, pe lîngă cunoștințe, priceperi și deprinderi, trebuie să le transmită prin exemplu personal, dragostea pentru profesie.

Prof. IRINA CRISTESCU
COLFESCU
directoarea Liceului pedagogic,
București

AGENDA

Pe lîngă Școala generală din Ghergani (Dimbovița) funcționează de mai mulți ani un cerc apicol, bine pus la punct, care în timpul verii își instalează cartierul general în munți, în mijlocul florei alpine. Copiii, odată cu apicultura, fac și drumeții și excursii, trăind tot timpul într-o ambianță plăcută, cu aer încărcat de ozon. Fîind vorba de miere, putem spune că cei care se ocupă de îndrumarea elevilor le face viața... dulce.

- Cadrele didactice din Reghin și comuncle vecinate s-au intrunit timp de trei zile în cadrul unui program metodic-cultural. Au fost audiate comunicări, s-au organizat activități cu caracter recreativ; și probabil participanții au regretat că totul n-a durat decît trei zile.
- Timp de două săptămîni, membrii expediției pionierești „Arcașii lui Ștefan” de la Școala generală de aplicație nr. 3 — Suceava au străbătut un traseu muntos trecînd prin Munții Călimani, Pietra Stampei, Rarău etc. Scopul principal al expediției: ocrotirea naturii, inventarierea unor specii rare de plante și arbori, culegerea de folclor etc. Fiecare membru al echipei purta un „nume” sugestiv: „Ochi ageri”, „Pană de aur”, „Rapsodul”, „Libelula”, „Sfarmă-piatră”
- 1500 de elevi între 11 și 16 ani, grupați pe trei categorii de vîrstă, au participat la întrecerile zonale de judo. Un sport frumos, al celor puternici, care se extinde tot mai mult și la noi.
- Profesorul Titus Turcu de la Liceul „Octavian Goga” din Sibiu, este un pasionat al turismului. Lucrînd, în timpul său liber, ca ghid pe lîngă Oficiul județean de turism, profesorul a străbătut (conducînd excursioniști români și străini) un traseu de... 70 000 km! Cu aceste prilejuri însă n-a uitat nici de cealaltă vocație a sa — istoria — culegînd, în agendă sau pe peliculă, tot ce i se parea demn de atenție.
- În numărul 91 al revistei noastre, tot la această rubrică, publicăm știrea despre elevul Aurel Panțiru de la Școala generală nr. 2 din Bicaz-Chei, care a descoperit o peșteră impresionantă. Directorul școlii respective (tov. Petre Străchinaru) aduce următoarea precizare: Aurel Panțiru, în momentul descoperirii, a fost însoțit de încă patru elevi: Pop Răzbuț T. Nicolae, Toader Ghenci, Simion Dandu și Ion Munteanu. Facem cuvenita recifizare.
- 35 de directori de școli generale, din județul Botoșani, au participat la un schimb de experiență organizat de Inspectoratul școlar în comuna Unțeni. Accentul, din cite ni se relatează, s-a pus îndeosebi pe modernizarea procesului instructiv-educativ. Bănuim că, după un asemenea schimb de impresii, școlile județului Botoșani vor înregistra un plus de modernizare. Evident, dacă nu s-a bătut apa în piuă! Căci se mai întîmplă...
- Profesori de limba și literatura română din județele Cluj, Bihor, Sălaj etc. (responsabili de cercuri pedagogice și de comisii metodice) au participat la un curs de perfecționare organizat de Filiala I.C.P.P.D. Cluj.
- A apărut un nou număr al revistei „Muguri” a Liceului nr. 2 Satu Mare, evocînd cei 25 de ani de existență a liceului seral care a dăruit țării intelectuali de nădejde. Respîngînd unilateralitatea de care suferă în general publicațiile școlare, revista se bucură și de frumoase condiții grafice, în ciuda titlului devenit oarecum unul din locurile comune ale revuisticii școlare, dezmințit însă de conținutul „matur” al revistei.

Școala și producția

Cum îndrumăm absolvenții școlii generale spre producție

O experiență
valoroasă de pe
Valea Prahovei

Purtind discuții cu elevii, prin sondaje, prin ședințe deschise în cadrul lectoratelor cu părinții, ne-am dat seama că atât părinții cât mai ales tinerii, își puneau mari speranțe în instruirea tehnico-productivă pe care și-o doreau de la început cât mai aproape de meseria pe care o visau.

Un element indispensabil pentru îndrumarea profesională

Ne-am dat seama că împărțirea pe grupe și profile de meserii în clasa a IX-a și apoi și la clasa a X-a nu se poate face la întâmplare. Abia după ce ne-am înarmat cu unele date de prognoză privind dezvoltarea industriei locale constructoare de mașini (Uzina de mecanică fină), a industriei alimentare (Fabrica de salam), a industriei hoteliere și turismului și a cooperății meșteșugărești am reușit să constatăm ce anume forțe de muncă solicită sectoarele amintite în acest cîncinal. Credem că am greșit că nu am exploatat cu mai mult curaj posibilitatea instruirii elevilor în industria turismului. Aceasta poate și pentru faptul că întreprinderea însăși nu ne-a oferit în acești ani posibilități mai variate, meserii mai variate. Adică ni s-a oferit prea puțin în afară de meseriile de ospătar, cofetar, bucătar. Avînd în vedere însă dezvoltarea impetuoasă a acestei industrii în valea superioară a Prahovei, trebuie neapărat să studiem posibilitățile instruirii și în aceste meserii. Aceasta cu atât mai mult cu cât întreprinderea de turism și odihnă din localitate se dezvoltă mereu, are nevoie de cadre și în mare măsură și le recrutează în prezent din întreaga țară, creîndu-se astfel probleme cu calificările la locul de muncă, probleme de spațiu localiv etc.

Legătură intimă cu meseria

După ce ne-am înarmat cu asemenea date, am făcut elevilor o prezentare a meseriilor ce se pot practica în orașul Sinaia și în celelalte orașe mai apropiate, în cadrul unei acțiuni la nivelul cabinetului de orientare școlară și profesională. Am vizitat cu ei de câteva ori Uzina de mecanică fină din localitate unde li s-a vorbit, la fața locului, în secții, laboratoare hale de montaj etc., de către muncitori, tehnicieni sau ingineri despre frumusețea meseriilor respective, ponderea lor în cadrul uzinei, despre prestigiul uzinei, li s-au prezentat produsele, o hartă a exportului peste hotare în cele peste

optzeci de țări, li s-a vorbit despre cîștigul mediu, nivelul de trai etc.

Aceleași acțiuni le-am întreprins la Fabrica de salam, Cooperativa Prestarea etc. Le-am arătat apoi elevilor posibilitățile de instruire tehnico-productivă și posibilitatea legării lor de viitoarele meserii și locuri de muncă. Ei au fost puși să se consulte cu familiile în ce privește opțiunea. Le-am prezentat apoi elevilor listele cu nevoile economiei locale pe meserii, pentru anul viitor: strungari, frezori, electricieni, turnători, rectificatori, laboranți, croitori bărbați, croitorese bărbați, croitorese femei, lengerese, marochinării etc. Apoi elevilor li s-a cerut să opteze în scris. Cei ce au optat pentru meseriile în cadrul uzinei de mecanică fină, băieți și fete — au format o grupă pentru industrie.

În cadrul uzinei, elevii au fost repartizați pe secții în funcție de doleanțe, preferințe, prieteni, rude care lucrau de mîri mulți ani în uzină etc. Pentru toate meseriile înrudite cu croitoria s-a făcut o grupă de fete în cadrul școlii, cu practică în atelierul școlii și atelierul Cooperativei Prestarea din localitate. Am cercetat în permanentă atitudinea elevilor noștri din clasa a IX-a și a X-a la clasă și la locul de producție. Am făcut-o prin asistențe la orele de curs, prin vizite în întreprindere și în atelier, în discuții cu cadrele didactice, maștrii, cu muncitorii, cu elevii. După circa 6 luni am constatat că 90 la sută din elevi erau deja îndreptați spre o meserie și că mai puțin de 10 la sută se gîndeau la un eventual examen de diferență pentru liceu.

Două zile de practică pe săptămîină

Am constatat totuși unele greutăți în ce privește învățarea meseriei. Greutățile nu sînt legate de formarea deprinderilor sau de cunoașterea unor principii de mecanică, electro-tehnică etc. Dimpotrivă, putem semnala faptul că elevii minuiesc mașinile încă din primele săptămîni, sînt atrași, pasionați chiar de procesul tehnologic. Am observat că se învață prea puțină meserie, iar disciplinele tehnice care se învață în școală nu sînt întotdeauna în concordanță cu meseriile alese de elevi. Credem deci că ar fi necesar ca la clasa a X-a cel puțin, numărul zilelor de practică să crească la două pe săptămîină.

Un plan maleabil acordat cu nevoile concrete ale regiunii

Avînd în vedere că acești elevi nu mai au în perspectivă un transfer la o altă școală decît în cazuri excepționale — planul de învățămînt ar putea fi și mai mobil decît în cazul liceului cu obiecte la alegere strîns legate de meserie pe care și-au ales-o elevii. Mă gîndesc la desen tehnic, tehnologie, protecția muncii, chimie alimentară sau chimie industrială. Planul de învățămînt — în ce privește disciplinele tehnice și tehnologice a căror pondere trebuie să crească ar putea căpăta și o puternică coloratură locală, dacă el ar avea maleabilitatea despre care vorbeam. Și credem că este normal ca din punctul de vedere al obiectelor la care ne referim, planul de învățămînt al unei școli dintr-un oraș agrar cum este Vinju Mare — să difere de cel al unei școli dintr-un centru chimic cum este Roznovul — sau de al unei școli dintr-un oraș cu tradiție în construcția de mașini, minerit etc. Planul școlii ar putea purta amprenta întreprinderii care o patronază și care își recrutează forța de muncă din școala respectivă. În prezent, el merge prea mult în paralel cu cel de liceu, ca și programele de altfel, ceea ce vine în avantajul a 3—4 elevi care se gîndesc la diferențe — dar în dezavantajul masei de elevi care se gîndesc la o meserie.

În ceea ce privește legătura școlii cu ceilalți factori, colaborăm cu comitetul orașenesc de partid, cu serviciile de personal și învățămînt din cadrul întreprinderilor și instituțiilor din localitate.

Prof. RAPCEA D. CONSTANTIN,
directorul Liceului „George Enescu”,
Sinaia

Experiențe în laborator

Foto: prof. V. BOGDĂNEȘ

Relația dintre unitatea industrială și grupa de activitate tehnic-productivă

Activitatea tehnico-productivă reprezintă o legătură organică între școală și viață, constituie un mijloc important de formare și dezvoltare a priceperilor și deprinderilor de muncă productivă. Realizarea valoroaselor valențe formative și orientative ale acestei activități permițe elevilor școlii de cultură generală să se integreze — în viitor — mult mai ușor în producția socială.

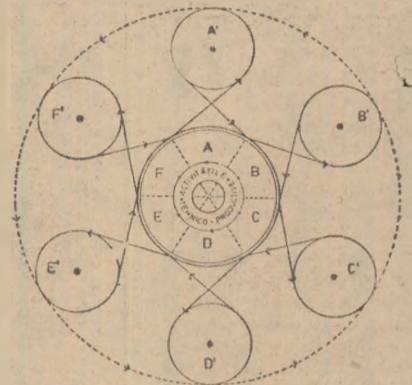
Am elaborat Modelul relației dintre unitatea industrială și grupa de activitate tehnico-productivă (vezi schema alăturată pentru a arăta că cei doi factori se află într-un raport de reciprocitate, și interdependență, factorul de bază fiind unitatea industrială: întreprinderea, uzina etc.

Între grupa de activitate tehnico-productivă și unitatea industrială este necesar să se asigure o similitudine structurală și o convergență funcțională. Similitudinea structurală se realizează dînd ca obiective grupelor tehnico-productive înseși activitățile tehnico-productive ale respectivei unități industriale, ca de pildă:

A — A = lucrări în lemn (timplărie modelărie etc.); B — B = lucrări în metal (lăcătușărie, construcții metalice, matriterie, strungărie, prelucrări la cald etc.); C — C = lucrări de electrotehnică (montaj aparatăj de joasă tensiune, lucrări de întreținere electrică etc.); D — D = lucrări de radio-tehnică, televiziune — etc. Similitudinea structurală fiind realizată, grupa de activitate tehnico-productivă poate fi patronată cu eficiență de către unitatea industrială fie în sensul asigurării bazei tehnico-materiale prin dotarea grupei cu scule și materiale adecvate oferindu-i și cadre profesionale competente, fie prin instruirea ele-

vilor direct în producție, desigur după însușirea pregătirii elementare. Și într-un caz și în celălalt, modelul real și permanent al activității grupei tehnico-productive rămîne activitatea desfășurată în respectiva unitate industrială. În felul acesta, prin adaptarea și familiariza-

UNITATEA DE MUNCĂ INDUSTRIALĂ ȘI GRUPA DE ACTIVITATE
TEHNICO-PRODUCTIVĂ

Similitudinea structurală și convergența funcțională

A — B — C — D — E — F — G — H — I — J — K — L — M — N — O — P — Q — R — S — T — U — V — W — X — Y — Z — AA — BB — CC — DD — EE — FF — GG — HH — II — JJ — KK — LL — MM — NN — OO — PP — QQ — RR — SS — TT — UU — VV — WW — XX — YY — ZZ

rea treptată a elevilor cu cerințele esențiale ale viitoarei profesii se realizează o veritabilă preprofesionalizare.

Grupa însăși va concura la realizarea unei temeinice selecții și orientări profesionale în vederea viitoarei integrări social-economice, contribuind la înlăturarea fluctuanței de cadre profesionale, ale cărei consecințe negative sînt cunoscute.

MARIUS GROPOȘILA

INTERFERENȚE EDUCATIVE

Accent pe formativ în educația fizică

Scopul central al educației fizice este de a forma la elev cunoștințe, priceperi și deprinderi motrice pentru a-l ajuta ca, în viață, să fie mai îndemnat și să facă față, mai ușor și în mod diferențiat, situațiilor practice pe care le va întâlni.

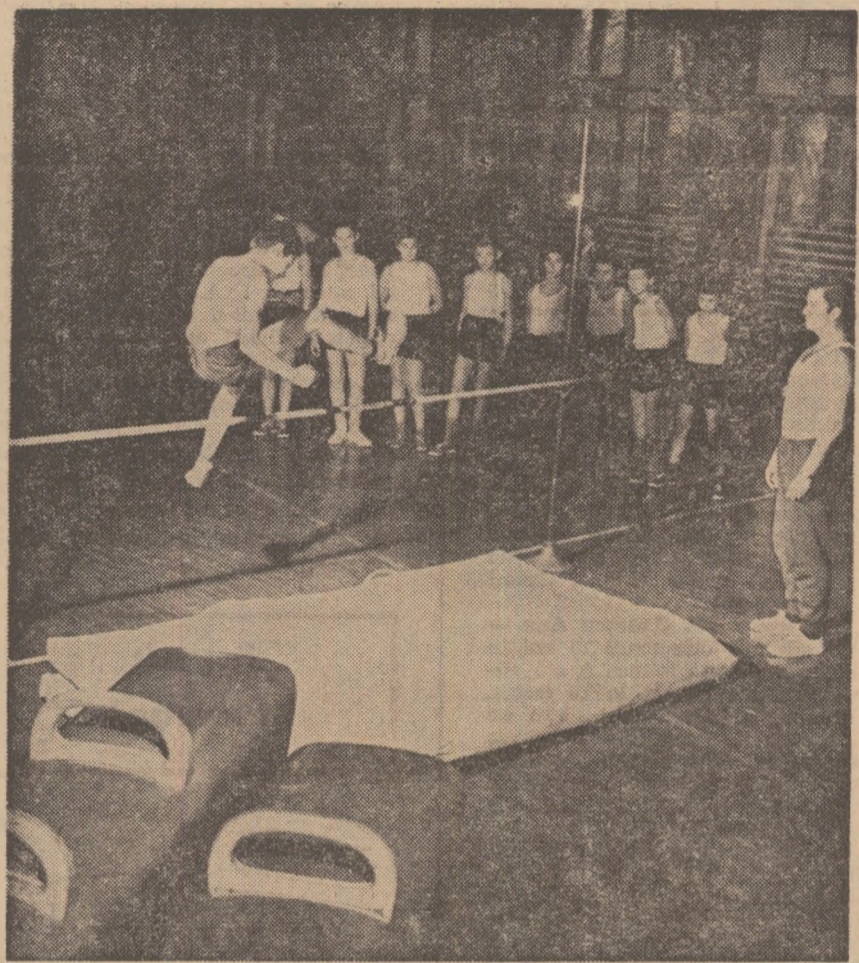
Pentru aceasta, se cere ca fiecare elev să participe în mod activ la lecțiile de educație fizică, să înțeleagă ceea ce este corect și avantajos în fiecare mișcare. Profesorul trebuie să-i stimuleze acel interes intern-motivational care îl face să tindă și să persiste în executarea corectă a mișcării.

După cum se știe, de multe ori, în fața unor situații ce implică o serie de greutăți, elevul dă înapoi, este cuprins de teamă. Profesorului îi revine sarcina de a-l stimula, de a-l determina să învingă acele greutăți creându-i reprezentările necesare pentru depășirea obstacolelor. Desigur, la început, apare neîndemnarea elevului, însă și încercarea lui de a căuta imaginea clară și precisă a mișcării.

Drumul acesta de căutare și exercițiu în vederea perfecționării devine mai ușor sau mai anevoios după cum profesorul știe să-l stimuleze pe elev să găsească și să folosească procedeele cele mai eficiente de lucru. Căutarea aceasta este partea care antrenează cel mai mult efortul creator al elevului. Pentru că nu-l putem considera bine pregătit, în raport cu scopul major al educației fizice, numai dacă posedă niște cunoștințe și deprinderi din sfera disciplinei noastre. Elevul trebuie determinat și obișnuit să folosească acest bagaj instructiv în mod creator. Într-o

competiție sportivă cel cu o pregătire tehnică bună — să zicem în handbal, unde elevii știu să conducă bine mingea, să arunce la poartă, au put puternic etc. — se întâmplă adeseori să piardă dacă nu știu să-și elaboreze niște manevre tactice în raport cu stilul adversarului. În concluzie, învinge echipa care, pe teren, are niște jucători inventivi și spontani, buni coordonatori de joc. Prin lecțiile de educație fizică, profesorul trebuie să dezvolte la elev plasticitatea gândirii, viteza de reacție și promptitudinea, flexibilitatea mișcărilor, capacitatea de a le doza și folosi la momentul oportun. (Alergători de mare rezistență pot pierde întrecerea tocmai pentru că nu și-au dozat efortul fizic, așa că, la final, alergarea lor nu mai poate căpăta acel mic impuls adeseori hotărâtor).

Ca și la alte discipline, este foarte important să ținem seama de particularitățile elevului, ale colectivului cu care lucrăm. Fiecare am observat, mai ales când folosim metodele demonstrative și explicative că unii elevi pricep mai ușor alții mai greu, sau foarte greu. Aici nu este vorba de aptitudini native, ci de intuirea deosebirii între ceea ce vede copilul și ceea ce face. La unii reprezentările se formează mai greu, la alții mai ușor. Elevii trebuie ajutați să intuiască ceea ce este esențial, să disocieze mișcările în părțile lor componente sau să-și formeze în mod global reprezentarea mișcării. Personal, când am învățat cu clasa tehnica alergătorilor — mai întâi, i-am pus pe elevi să alerge în grupe de câte 3-4, iar restul să observe felul de alergare al fiecăruia. După fiecare

În sala de sport a Liceului Nr. 35 din Capitală

caz, am scos în evidență părțile negative și pozitive, subliniind scopul acestei mișcări naturale a omului. O dată înțelese toate acestea, elevii au efectuat mișcări mai corecte, iar interesul lor pentru lecție a crescut.

Greutățile pe care le întâmpinăm cu elevii la anul I de liceu în însușirea bagajului de cunoștințe și deprinderi la orele de educație fizică, vin, după părerea mea, și de la pregătirea lor anterioară. Nu de puține ori ne vin elevi care n-au sărit peste o stachetă, nu știu să bată pe un prag de sărituri etc. Și cu acești școlari se poate lucra —

mai greu la început, desigur. Mulți dintre ei, prin calitățile fizice de care dispun, la care se adaugă interesul și priceperile pe care și le formează apoi, ajung din urmă pe cei care au lucrat în condiții optime.

Ceea ce nu înseamnă că în școala generală nu este important să se acorde, începând de la clasa I, cea mai mare atenție educației fizice și sportului, principiilor științifice de însușire a lor.

Prof. ILIE DUMITRU
Pitești

Observații cu privire la sistemul muncii educative

În ultima vreme s-au subliniat pregnant valențele educative ale diferitelor obiecte, trecându-se, oarecum, cu vederea rolul focalizator al dirigintelui în cadrul sistemului educațional școlar. Simptomatic ne apare și faptul că volumele dedicate acestei activități dificile și delicate sînt în număr extrem de redus, iar articolele ce au apărut în „Revista de pedagogie” și „Tribuna școlii” deși cuprind opinii extrem de interesante, sînt incapabile să suplimenteze nevoile teoretice și metodologice complexe ale muncii dirigintelui, chiar prin adunarea lor într-un corpus.

Între acestea se înscrie și articolul „Caietul dirigintelui” (3 martie 1973). Motivația utilității unei asemenea lucrări e simplă, însă grăitor exprimată: activității educative în spiritul conceptului de educație socialistă elaborat la Congresul al X-lea al P.C.R. trebuie să-i corespundă un punct de vedere unitar, o serie de cerințe ferme, materializate într-o formă adecvată, unică și eficientă, în stare să curme discuțiile inutile și să economisească timpul cadrelor didactice.

Împărtășind oportunitatea unei asemenea lucrări, considerăm totuși că este greu de realizat. Plecînd de la dezideratul continuității muncii educative, să ne imaginăm cam ce dimensiuni ar trebui să aibă un astfel de caiet utilizabil o perioadă de 4 sau chiar 5 ani.

Ceea ce s-ar putea realiza foarte ușor însă de către Ministerul Educației și Învățămîntului, în colaborare cu Institutul de științe pedagogice, în urma unei dezbateri în revista noastră, încă pentru anul școlar 1973/1974, ar fi un îndrumar teoretico-metodic pentru ora educativă, cu rol orientativ și călăuzitor. Acesta ar cuprinde: 1. O serie de principii, imperative și obiective pentru un întreg ciclu școlar (V—VIII; IX—X; I—IV), dar și altele, proprii fiecărui an de studii, în

funcție de nivelul de dezvoltare politică, moral-cetățenească, intelectuală și psihică al acestuia (de ex. formarea la elevi a unei conduite civilizate, elevate — la anul I, sau problemele integrării sociale, ale vieții de familie — la anul IV), cu eventuale titluri — teme pentru orele educative, numai cu caracter orientativ (2—3 de fiecare direcție educativă). 2. O tratare succintă a celor mai propice metode utilizabile în cadrul orei educative. 3. Un număr de rubrici obligatorii, cu caracter exemplificator și minimal, pentru documentele dirigintelui (caietul pentru ora educativă și caietul pentru observațiile psihopedagogice).

Astfel s-ar înlătura uniformitatea, fiecare diriginte avînd latitudinea aplicării creatoare a principiilor și

a îmbogățirii numărului de rubrici în funcție de experiența proprie și cunoașterea clasei.

Sînt convins că lipsa unui îndrumar la obiect — ca să conducă la crearea unei unități (nu uniformități) în diversitate — constituie una din sursele vulnerabilității profesorului dirigit și ale aprecierii subiective a activității acestuia, și că penuria unei bibliografii corespunzătoare rămîne un fapt (am în vedere materialele metodice, auxiliare și pe diversele probleme ale educației) ușor de înlăturat prin precizarea unor direcții, principii, obiective, ca și prin indicarea unui număr de rubrici strict obligatorii în documentele dirigintelui.

Prof. IOAN MUNTEANU
Liceul economic „Ion Ghica”
Brăila

Oră în cabinetul de științe sociale.

Din vârtejul birtilor lipsește una: cea esențială!

„Avîndu-se în vedere faptul că educatoarea Ionescu Ana posedă o bună pregătire de specialitate, i s-a încredințat funcția de directoare a grădiniței de copii cu cămin nr. 33, Galați. Exercițierea funcției de directoare a demonstrat însă că nu are capacitatea de a organiza și conduce un colectiv“ (Din adresa-răspuns nr. 70/11 aprilie a. c. trimisă de Inspectoratul școlar al jud. Galați revistei noastre).

„...Subsemnata (Ionescu Ana — n. n.) am fost directoare 16 ani în aceeași unitate de muncă și am obținut gradul I cu media 10 (zece). Menționez că în activitatea mea nu am avut nici o abatere și nu am fost dată exemplu negativ în nici o ședință“ (Din sesizarea educatoarei Ionescu Ana sosită la redacția revistei „Tribuna școlii“).

„În legătură cu memoriul dv. prin care arătați că ați fost înlocuită, pe nedrept, din funcția de directoare a grădiniței... vă facem cunoscut următoarele: Potrivit art. 41 din Legea nr. 6/1969 privind Statutul personalului didactic, eliberările și numirile în funcția de directoare la grădinițele de copii se efectuează de inspectoratele școlare județene. S-au dat indicații Inspectoratului școlar județean Galați să cerceteze cu atenție cele semnalate de dv., și să ia măsurile corespunzătoare. Rezultatul asupra cercetărilor îl veți primi direct de la inspectoratul școlar“ (Din adresa nr. 20.333/1972 a Ministerului Educației și Învățămîntului trimisă educatoarei Ionescu Ana).

„De curînd am fost inspectată de o comisie pe linie profesională, care m-a notat cu calificativul foarte bine, dar cazul meu nu a fost anchetat conform adresei Ministerului Educației și Învățămîntului și încă nu am primit un act oficial prin care să fiu înștiințată de ce am fost destituită din funcția de directoare“ (Citat de asemenea din sesizarea petiționarei trimisă revistei „Tribuna școlii“).

„...educatoarei, în plenul cadrelor didactice, într-o ședință ținută la data de 15 septembrie 1971, i s-au adus la cunoștință cauzele destituirii“ (Din aceeași adresă-răspuns a Inspectoratului către redacția noastră).

Ne oprim aici cu citatele. Din caruselul amețitor al hirtilor, lipsește una singură — cea importantă — care dacă ar fi fost emisă la timpul potrivit n-ar fi declanșat probabil vârtejul de mai sus. Este vorba de decizia de destituire din funcția de directoare, hirtie pe care educatoarea I. A., din cite ne spune, n-a primit-o nici după aproape doi ani! Oricît ar căuta Inspectoratul școlar al județului Galați să ne convingă de legalitatea măsurii luate, de faptul că educatoarei „i s-au adus la cunoștință cauzele destituirii“ din funcția de directoare (deținută 16 ani!) „în plenul cadrelor didactice, în ședință“, nu reușește și, evident, n-o convinge nici pe petiționară.

Pînă unde transmitem?

„La articolul «Oare așa să fie?» din nr. 90 al revistei «Tribuna școlii» răspund afirmativ, dînd dreptate învățătorului Nan Vasile. Îmi întemeiez acest răspuns pe faptul că la Școala generală cu clase I—IV din Cerghizel, pe care o conduc, în fiecare toamnă părinții îmi cer să nu mai dau copiilor lor cărți vechi, ci numai noi; în caz contrar, să le spun de unde să le comande pe cele noi, contracost.“

„Poate la clasele mari transmisibilitatea s-a aibă efectul scontat, dar la clasele I—IV, unde copiii nu știu încă îngriji cărțile (multe dintre ele sînt și slab legate), acestea se deteriorează; mai ales Citierea și Aritmetica, cu care se lucrează zilnic.“

Propun, deci, din experiență pro-

pric, ca la clasele mici, măcar în ce privește aceste două manuale să se renunțe la transmisibilitate“ (Petru Nichita, învățător, satul Cerghizel, comuna Ungheni, județul Mureș).

Propunem și noi, pe această cale, sugestia correspondentului nostru atenției forurilor competente.

Lipsa de sensibilitate a învățătoarei

Profesorul Al. Covaci, din Hunedoara, ne trimite un articol în care ne relatează cum, în timpul vacanței, într-o tabără de copii, a observat că un elev (de clasa a II-a) stătea mereu izolat, simțindu-se străin printre ceilalți. Cu timpul, profesorul a reușit să se apropie de el, să și-l facă... prieten.

„Toate au mers bine — ne scrie colaboratorul nostru — pînă într-o după-amiază cînd, în timp ce mîncam la masa rezervată comandantilor, Felix (așa îl cheamă pe copil — n.n.) s-a oprit lîngă mine, cerîndu-mi voie să mă aștepte pînă termin. Dar, dintr-o dată, o colegă — învățătoare — a sărit ca arsă: «Pînă cînd îl mai porți după dumneata pe puștiul acesta? Felix! — strigă ea cu autoritate — te duci imediat în dormitor!» Copilul a plecat, cu capul în pămînt; eu înmărmuriseam. Colega, însă, continuă cu aceeași vehemență: «Nimic nu mai putem discuta la masa aceea din pricina lui Felix al dumitale. Habar n-ai de pedagogie! Un copil nu trebuie să fie apropiat de cei mari, în special de educatori!»“

Nefidolos — scrie mai departe profesorul Al. Covaci — colega ar

mai fi continuat, dacă nu m-aș fi ridicat de la masă cu amărăciune în suflet. Iată cum, doar cu cîteva vorbe grele, a dărîmat tot ce eu clădisem cu migală în atîtea zile. L-am căutat pe Felix. Nu m-am înșelat: băiețelul plîngea într-un colț al dormitorului. Iar eu nu mai știam ce să-i spun“.

Intr-adevăr, după intervenția atît de inoportună și de lipsită de tact a învățătoarei, era și greu să găsești cuvinte convingătoare pentru copil. Ca în orice meserie, și în profesiunea de dascăl este nevoie de vocație. Pe semne, învățătoarea în cauză n-avea nici o tangență cu această nobilă carieră, în care a ajuns prin cine știe ce concurs de împrejurări. Altfel, de unde atîta insensibilitate?

D. CICHIRĂ

Cit de concludente pot fi asistențele la lecții?

Din scrisoarea trimisă la redacția de prof. Mihai Popescu din Craiova ne-a reținut de deosebire atenția propunerea ca: „aprecierea profesorilor să se facă și în raport cu rezultatele muncii, cu cunoștințele elevilor săi, nu numai după o oră sau două de asistență la clasă, oră în care lecția poate fi regizată sau poate fi ratată din cauza firii emotive a cuiva“. Date fiind tocmai aceste riscuri ale verificării muncii profesorului prin asistența la oră și imposibilitatea de a desprinde, pe baza ei, fenomenele reale care se conturează în stilul de lucru al profesorului, în pregătirea clasei etc., practica înaintată a unor conducători de școli și inspectorate se îndreaptă tot mai precis spre sistemul verificării muncii profesorului prin testarea frontală a cunoștințelor elevilor din clasa de care răspunde. Uneori această verificare amplă se face la etape diferite pentru a se vedea și progresele realizate, dacă lipsurile au fost înlăturate sau persistă. Deosebit de elocventă pentru calitatea muncii fiecărui profesor este compararea datelor obținute la aceeași disciplină, în mai multe clase, în care predau profesori diferiți.

Sistemul necesită însă un mare efort din partea forului de îndrumare și control — în alegerea și formarea întrebărilor, în examinarea răspunsurilor și desprinderea notelor dominante ale activității pe care o reflectă ele.

A. CERNEA

De vorbă cu stomatologul

La sugestia a numeroase cadre didactice care ne-au atras atenția asupra consecințelor afecțiunilor dentare în dezvoltarea psihică generală a elevilor și implicit în desfășurarea procesului de învățămînt, am deschis „convorbirea“ cu medicul stomatolog căreia îi facem loc în pagina de față.

Creșterea considerabilă a bolilor dentare în epoca noastră, precum și apariția complicațiilor lor, uneori destul de grave, fac ca sănătatea copiilor noștri să fie în permanent pericol.

Caria dentară este astăzi recunoscută ca o boală socială, iar prevenirea ei și, mai ales, a complicațiilor ei, a devenit o preocupare principală a țărilor cu civilizație industrială, alocîndu-se circa 15% din bugetul medical pentru asistența stomatologică. În țara noastră, numai în ultimii ani s-au alocat 60 milioane lei pentru utilizarea cabinetelor școlare cu aparatură dentară, fără să mai vorbim de instru-

mentar, materiale și salariile medicilor stomatologi și ale asistentelor medicale dentare. Cabinetele stomatologice devin astfel o parte integrantă a activității zilnice din școlile moderne și considerăm necesară deschiderea unui „Dialog stomatologic“ în care Clinica de stomatologie infantilă din București se angajează să stea de vorbă pe această cale cu corpul didactic pe cele mai variate și mai importante probleme legate de morfologia, filogenia, patologia regiunii dentare, bucale, maxilare și faciale și profilaxia afecțiunilor dento-maxilare la copii și adolescenți.

Ne adresăm atît elevilor pentru ca aceștia să învețe să-și cunoască dinții temporari sau permanenți, să știe să-i mențină curați, sănătoși, albi strălucitori; ne adresăm părinților pentru a înțelege necesitatea îngrijirii dinților copiilor lor, indiferent dacă sînt temporari sau permanenți. Apelăm la dascălii din școli, la directorii, la diriginții și profesorii de științe naturale sau educație fizică, care urmează să îndeplinească o importantă acțiune socială, aceea de a include în program și educația dentară. Din experiența pe care clinica noastră are în dispensarizarea copiilor șco-

lari rezultă că îngrijirea tuturor afecțiunilor stomatologice la toți copiii școlari, constituie cea mai eficientă și mai economică metodă de a preveni complicațiile grave pe care le pot avea caria, parodontopatia și anomaliile dento-maxilare la copii. Am constatat, de asemenea, că evoluția psihică a copiilor tratați în timpul orelor de școală, este mai echilibrată decît la copiii ce nu-și tratează dinții sau la cei ce vin la tratament numai cînd au dureri. Dictonul latin al lui Juvenal „Mens sana in corpore sano“ s-ar putea parafraza cu un motto modern: „Dentis sanis in corpore sano“.

Dorim să abordăm în coloanele revistei „Tribuna școlii“ un dialog viu între medicul stomatolog și dascăli, din care să învățăm cea mai bună cale profilactico-curativă a afecțiunilor dento-maxilare din perioada copilăriei. Ne punem întrebarea dacă medicul stomatolog școlar nu poate fi integrat în rîndul dascălilor, cel puțin pentru aspectele de educație sanitară dentară; am fi foarte interesați dacă în cadrul orelor de educație fizică s-ar adăuga și unele exerciții ale capului sau mandibulei, mai ales la copiii cu anomalii dento-maxilare. Un sprijin deosebit

solicităm profesorilor diriginți, în ideea de a controla igiena bucală și igiena alimentației, a cărei eficiență în profilaxia cariei dentare este binecunoscută.

Nu vrem să prezentăm de la început o tablă de materii a capitolelor ce urmează să fie publicate; preferăm să primim sugestia sau critici ale corpului didactic, la care vom încerca să răspundem, propunînd eventual modificări în metodele utilizate astăzi de medicul stomatolog școlar. Sperăm că acest dialog cu medicul stomatolog pediatru va fi util și va face posibilă consolidarea acțiunii profilactico-curative organizată în principalele afecțiuni stomatologice la copii. Sîntem convinși că o colaborare între medicul stomatolog școlar, pe de o parte și dascălii lor, pe de altă parte, va fi încununată de succes, contribuind și pe această cale la dezvoltarea sănătoasă și armonioasă a tînetului nostru școlar.

Prof. dr. doc. P. FIRU
șeful Clinicii de stomatologie
infantilă București,
membru al Consiliului
învățămîntului preșcolar și general
obligatoriu al Ministerului Educației
și Învățămîntului

În serviciul predării fizicii

Fizica reprezintă cel de al IV-lea obiect de învățămînt care, după biologie, geografie și chimie, va beneficia de emisiuni de televiziune școlară integrată, realizate de TV română în colaborare cu Institutul de științe pedagogice. În cursul trimestrului III al anului școlar 1972/1973, se vor transmite pe canalul național de televiziune următoarele trei emisiuni cu caracter experimental, destinate integrării în lecțiile de fizică ale anului III: Tranzistorul, Undele electromagnetice, Radiolocația. Aceste emisiuni fac parte dintr-un program maximal care va cuprinde treptat emisiuni destinate predării fizicii din diferite clase, atât în liceu cît și în școala generală. Alegerea temelor și stabilirea conținutului emisiunilor sînt rezultatul unei duble confruntări: a) confruntarea obiectivelor predării fizicii ca știință experimentală cu posibilitățile pe care le prezintă televiziunea din punct de vedere al prezentării fenomenelor în mișcare; b) confruntarea cu posibilitățile pe care le au în mod obișnuit profesorii de a efectua în laborator anumite experiențe, de a prezenta anumite fenomene.

În urma acestor confruntări, conținutul emisiunilor de TVS integrată în lecțiile de fizică va fi orientat spre reproducerea fenomenelor fizice ce nu pot fi demonstrate în condițiile obișnuite ale laboratorului școlar ca: experiențe periculoase (de exemplu, din capitolul „Radioactivitatea”; experiențe în care se folosesc cantități mari de mercur etc.), experiențe ale căror rezultate nu pot fi observate frontal de elevii clasei, iar înzestrarea cu aparate pe grupe de elevi este costisitoare (experiențe privind funcționarea tranzistorului, reacția capacitivă, descărcări în gaze etc.), procese fizice interne ce nu pot fi reproduse decît printr-un model animat (undele electromagnetice, principiul de funcționare al tranzistorului, curentul electric în electroliți, cîmp magnetic învîrtitor etc.), demonstrarea fenomenelor și legilor fizice în condiții de producție sau situații de viață inaccesibile unor lecții-vizită (producere de izotopi radioactivi, principiul radiolocației etc.), vizualizarea unor date științifice deosebit de recente din fizică.

și în cazul celorlalte discipline, eficiența lecției de fizică cu TVS in-

tegrată va depinde de măsura în care profesorul va ști să integreze organic și firesc emisiunea în structura lecției, stimulînd activitatea proprie a elevilor. De aceea, profesorul, cunoscînd conținutul emisiunii din publicațiile anterioare ei, va identifica acele obiective la realizarea cărora emisiunea fie că nu contribuie, fie că are o contribuție redusă și va preciza perioada în care se vor realiza: înainte sau după emisiune. Apoi va organiza astfel lecția încît obiectivele din această categorie să fie realizate pe cît posibil prin activitatea proprie a elevilor: experiențe individuale sau pe grupe, montaje de aparate, examinare individuală sau în grup a unor scheme etc.

Realizarea în ansamblu a tuturor obiectivelor temei respective depinde de pregătirea recepționării emisiunii și de valorificarea aportului ei în activitatea comună a profesorului cu elevii. Înainte de emisiune este indicat ca profesorul să creeze situații problematice pentru orientarea atenției elevilor și pentru stimularea procesului lor de gîndire pe marginea problemelor ce vor fi ridicate de emisiune. După emisiune, este util ca elevii să aplice datele oferite de mesajul televizat în situații noi și să rezolve probleme noi cu ajutorul emisiunii. Pentru întreaga clasă, profesorul va preciza soluțiile corecte și va evidenția soluțiile originale ale elevilor.

Se impune ca întreaga lecție să fie în așa fel structurată, încît să se stimuleze activitatea operatorie a tuturor elevilor, iar profesorul să devină îndrumător și consilierul care stimulează motivația elevilor și conduce activitatea de căutare a adevărului științific de către elevi.

În Buletinul radio-teșcoala și Instrucție postșcolară se va publica anticipat conținutul fiecărei emisiuni, ca și proiecte orientative de tehnologie didactică pentru integrare. Fie-

care profesor, în funcție de condițiile specifice în care își desfășoară activitatea, își va elabora propriul proiect de tehnologie didactică.

Elevii claselor care nu vizionează emisiunea de TVS în timpul orei de clasă, vor fi îndrumați să recepționeze aceste emisiuni în timpul lor liber (în forma televiziunii școlare dirijate). În acest caz, în lecția ce precede viziunea emisiunii, atenția elevilor va fi orientată de profesori spre problemele principale, iar în lecția ce succede viziunii, valorificarea va putea fi realizată analog emisiunii integrate.

VIRGINIA CRETU
MUGUR POPESCU
Institutul de științe pedagogice

Breviar științific

Un instrument nou de tăiere a metalelor

Se apreciază că acest nou instrument fabricat din cristale subțiri de „Borazon”, o nitură de bor cubică, este deosebit de promițător în creșterea spectaculoasă a productivității în industria construcțiilor de mașini. Încercările de pînă acum au demonstrat că temperaturile înalte nu au un efect distructiv asupra cristalelor, iar noul instrument are o viteză de tăiere de opt ori mai mare decît instrumentele convenționale de tăiere bazate pe carburi metalice. Timpul lor de viață în prelucrarea unor materiale deosebit de abrazive este

de cel puțin o mie de ori mai mare decît instrumentele cu carburi metalice.

Bastonul cu laser ajută orbii

Un baston construit special pentru orbi, care dă posesorului un semnal acustic puternic în situația cînd apare un obstacol în calea sa la înălțimea încheieturii mîinii sau mai sus, a fost recent pus la punct de cercetătorii suedezi.

Bastonul prototip, de 1,3 metri lungime, este confecționat din fibre de sticlă întărite cu fibre din material plastic. Se atașează bastonu-

Expoziția de pictură a profesoarei MIA STEURER MOȚATU

Cenaclul artelor frumoase „Ion Andreescu” al Casei corpului didactic din București a organizat în cursul lunii aprilie a.c. expoziția de pictură a profesoarei Mia Steurer Moțatu. Sînt expuse lucrări în cărbune și acuarelă.

Exponanta provine dintr-o familie de artiști plastici: pictorița Maria Ciurdea Steurer și I. Steurer, care i-au fost nu numai îndrumători în tainele artei, ci și stimulatori. Încă de la vîrsta de 8 ani execută primul portret cu care participă alături de părinții săi în două expoziții, în anul 1917 la București și în anul 1919 la Constanța. Artista le aduce un omagiu în actuala expoziție prin cele două portrete: „Octogenarul” și „Pictorița Maria Ciurdea Steurer”.

Iată-ne în fața unei activități artistice de aproape 60 de ani, dintre care 23 au fost dăruite cu generozitate muncii la catedră. Din anul 1956 — data pensionării artistei — s-a dedicat exclusiv artei plastice. Cele patru expoziții personale și numeroase participări colective au fost apreciate de iubitorii de frumos.

Cele 31 de lucrări aduc în expoziție acurateță, liniștea și calmul atmosferei de puritate și sensibilitate a artis-

tei neangajată în lupta cu capriciile de moment ale „modei”. Artista a ținut și a perseverat să se identifice cu cerințele și funcția socială a artei, lucrînd pe propria ei scară de autocunoaștere și autodefinire plastică.

Portretele sale în cărbune dau o vibranță luminozitate și sinceritate în confruntarea cu timpul. „Cap de copil” este un echilibru de sinceritate naivă și patos matern. „Fata din Săliște” este un elogiu adus frumuseții feminine căreia îi întregeste plenar coordonatele plastice prin vestimentația splendid redată. Artista a perseverat cu zel să mențină faima costumației din regiune, cunoscută și apreciată în țară și peste hotare, prin manifestările noastre folclorice. „Cioban din Mărginime”, „Tipograf de la Neamț” sînt tot atîtea evocări care ne leagă indestructibil de istoria acestor meleaguri.

Peisajele în acuarelă: „Peisaj din Tulcea”, „Dunărea la Viena” redau atmosfera Danubului și, în același timp, milenara punte de prietenie între țările ce le scaldă bătrînul fluviu. În lucrarea „Vechi și nou” este redată transformarea planară a țării noastre, într-o comparație de necontestat.

În sfîrșit, capitolul: florile este un elogiu adus bogăției de culoare a pămîntului nostru, o radianță cromatică care ar putea fi explozivă dacă friul modalității de reprezentare nu ar fi acuarela. Dar ea nu știrbește frumusețea pe care o întregeste imaginărilor spectatorului, afecțiunea ce decantează tot ceea ce avem perein în sufletul nostru. Menționăm „Oală cu flori”, „Circiumărese”, „Armonie”.

Profesoara Mia Steurer Moțatu este un exemplu de dăruire, pe tărîmul frumosului, „un mod loial și vibrant de a vedea viața” — după cum consemna scriitoarea Lucia Demetrius într-o cronică de avanprezentare la o expoziție anterioară a pictoriței.

Eu aș adăuga prezența sa subtilă, nezgomotoasă în toată cariera sa care poate fi bine conturată, considerînd-o ca „ideal de viață”.

C. BIVOLARU

lul un laser cu arseniură de galiu, un transmițător și un receptor, ambele miniaturizate, precum și un amplificator. Energia este furnizată de o baterie subțire nichel-cadmium.

Laserul emite aproximativ 1000 pulsuri pe secundă și cînd unul din acestea înlînește un obiect — de exemplu un camion sau stîlpul unui indicator de circulație — este reflectat înapoi bastonul laser care îl transformă electronic într-un semnal acustic.

Ceramica poroasă biodegradabilă

Acest nou material se anunță promițător în chirurgia osoasă. Implantarea acestei ceramici sinterizate într-un os care a suferit o fisură, ruptură sau căruia îi lipsește o porțiune, poate conduce la totala refacere a osului inițial în circa șase săptămîni. Preparat din diferite forme de fosfat de calciu, materialul ceramic poate să fie străpuns de sînge sau de alt material fluid din corpul omenesc care regenerează osul, degradîndu-se în același timp fără a

lăsa nici o urmă în locul unde a fost implantat.

Roboții în industrie

Robotul neinteligent va capta din ce în ce mai mult atenția și interesul în decada următoare în comparație cu alte forme de automatizare folosite curent în industrie. Ei vor fi folosiți în sectoarele unde deja există un domeniu larg de experiență prin perfecțiunea metodelor utilizate, de exemplu, în diferite sisteme de control sau la calculatoarele electronice în diferite operații standard. Japonia se află în fruntea competiției promovării și perfecționării unor astfel de roboți care vor conduce procese de fabricație bazate în totalitate pe automatizarea operațiunilor datorită calculatoarelor electronice. În afară de creșterea gradului de automatizare și de productivitate se citează și alte avantaje: reducerea rebuturilor, îmbunătățirea utilizării spațiilor de lucru, creșterea securității muncii, posibilitatea realizării unui inventar îmbunătățit. Toate acestea cu costuri minime.

PETRE T. FRANGOPOL

Cu prof. HERMAN OSCHLAK,
președintele Sindicatului pedagogilor comuniști
din Danemarca

despre: Tineri și incertitudinile lor

Săptămîna aceasta și-a încheiat vizita în țara noastră un grup de cadre didactice din școli de diverse grade și tipuri din Danemarca. La capătul acestei vizite, făcute la invitația Comitetului Uniunii Sindicatelor din învățămînt, știință și cultură, prof. Herman Oschlak, președintele Sindicatului pedagogilor comuniști din Danemarca, șeful delegației, personalitate cunoscută peste hotare pentru eforturile pe linia democratizării instituției școlare și sporirii aportului ei la cultivarea trăsăturilor celor mai nobile ale tineretului, a avut amabilitatea să acorde un interviu redactorului nostru.

Red.: Formarea personalității omului de mîine — una dintre problemele care, în mod constant, își fac loc pe agendele dezbaterilor de specialitate — se detașează profund de o preocupare asiduă a celor ce slujesc școala. Care este șipul de personalitate spre care aspi-răm dumneavoastră, cej ce faceți parte din Sindicatul pedagogilor comuniști?

Prof. Herman Oschlak: Dezvoltarea personalității elevului în condițiile noastre, este o problemă cu multiple fațete și implicații specifice. În orice caz, dintre trăsăturile pe care le socotim necesare a fi cultivate în primul rînd, aș aminti dezvoltarea independentei în gîndire a elevului și a tuturor calităților care îi dau posibilitatea să ia singur o hotărîre într-o situație limită reușind să discearnă ceea ce este esențial, ceea ce reprezintă faptul de fond dintr-o împrejurare dată.

Red.: Care ar fi, aici, implicațiile specifice despre care aminteați la început?

Prof. Herman Oschlak: Eforturile pentru cultivarea unor astfel de trăsături sînt, la noi, permanent contracarate de multitudinea de influențe de un anumit gen, cu care mediul ambiant îl asaltează pur și simplu pe elev: reclamele, revistele, televiziunea, radioul și tot ceea ce intră în ansamblul așa-numitelor mass-media. Acestea se prezintă în fața tînrului cu o paletă imensă de fapte și argumente care îl înrăușesc. Noi vrem ca tînrul să opteze pentru ceea ce este mai bun din toate acestea.

Aici există însă o serioasă dificultate, pe care foarte puțini o sesizează și o înțeleg. Pentru că problema opțiunii celei mai bune nu înseamnă, de exemplu, să alegi la nevoie, una din cele nu mai puțin de 42 feluri de pastă de dinți care există în Danemarca. Sau, extinzînd problema în domeniul politic: la noi, au loc alegeri la fiecare patru ani, cînd oamenii pot opta între 10 partide diferite. În realitate,

însă, ele nu reprezintă decît două căi de urmat: una care lucrează pentru socialism și alta, pentru capitalism. Fiindcă între cele 10 partide despre care vorbeam, cel puțin 5 nu prezintă în fond absolut nici o diferență. Deosebirea stă numai în faptul că se numesc alfel. Așa încît dacă este vorba să se facă cu adevărat o alegere, atunci cetățeanul trebuie să poată sesiza situația de fond.

Red.: După cîte știu, ați fost impresionat de preocuparea cadrelor didactice din școlile noastre pentru cultivarea dragostei și respectului elevilor față de muncă — la noi, una din principalele componente ale tipului de personalitate sore care înțește educația. Ce loc ocupă această trăsătură în ansamblul preocupărilor educative din școlile dumneavoastră, în care — bănuiesc — au acces în primul rînd tinerii aparținînd păturilor avute ale societății?

Prof. Herman Oschlak: Ideea că

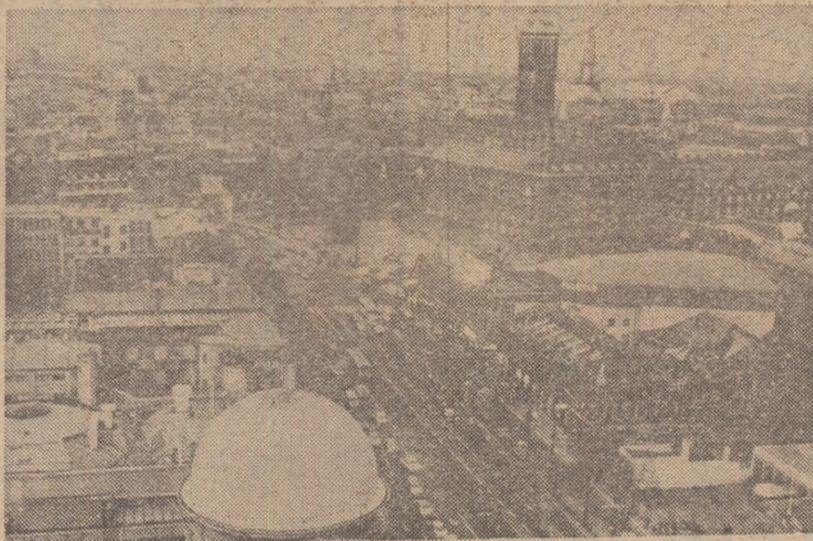
munca să devină o necesitate este foarte greu să fie acceptată de către aceștia, pentru că de fapt, pentru ei, munca nici nu este o necesitate. Acest lucru are însă urmări dintre cele mai neplăcute pe plan moral. Tinerii, căutîndu-și firește satisfacții în viață, în altă parte decît în muncă, le găsesc adeseori în băutură, în fumat, în droguri etc. Drogurile, de exemplu, au devenit la noi o problemă serioasă, care ne alarmează. Pentru a ilustra, e destul să spun că există la noi o categorie de școli frecventate de tineri între 16 și 19 ani, care nu au reușit la licee; aproape fiecare din ele au elevi la centrele de dezintoxicare. Uneori, jumătate din elevii unor astfel de școli se droghează — înțelegînd prin aceasta pe cei care și fac, efectiv, injecții cu stupefiante.

Red.: Specialiștii din întreaga lume — și mă gîndesc aici, în primul rînd, la cei care acționează în cadrul UNESCO — își concentrează tot și mai mult atenția asupra fenomenelor pe care le prezintă criza actuală a educației. Ce este, după părerea dv., mai propriu acestui fenomen în Danemarca?

Prof. Herman Oschlak: La noi nu există o dezvoltare planificată a învățămîntului, nu există o vedere de ansamblu asupra întregii pregătiri a tineretului. De aceea, în general, numărul absolvenților de școală nu concordă cu necesitățile reale ale societății. Eu lucrez la o școală de construcții și aici jumătate din tineri, la absolvire, nu găsesc plasament. Foarte mulți elevi părăsesc școala în diferite stadii ale pregătirii lor. Și fiindcă la noi nu există o corelație între diferitele forme de învățămînt, cînd ei se înscriu într-o altă școală trebuie să ia pregătirea de la început, ceea ce înseamnă pierdere de timp în pregătirea pentru viața a tînrului.

Așa încît, deși există o mare libertate în alegerea vîltoarei meseriei, tînrul trece pragul școlii cu sentimentul incertitudinii, pentru că nu întotdeauna viața este receptivă la serviciile lui.

STELA PREDESCU

Vedere din Copenhaga

Știri din R. D. G.

Festivalul mondial al tineretului

Între 27 VII—5 VIII 1973 la Berlin, în R.D.G. va avea loc cel de-al X-lea Festival al tineretului din lumea întreagă.

În cele ce urmează redăm primele vesti care ne au parvenit de la Berlin în legătură cu activitățile de pregătire a Festivalului în care ac-

țiune tineretului din R.D.G. se află în primele rînduri.

• Grupa de lucru a Comitetului Internațional pentru pregătirea Festivalului a prezentat un proiect de program, care cuprinde propunerile delegațiilor care și-au început activitatea în cadrul Comitetului internațional pregătitor. Proiectul prevede ca fiecare zi a Festivalului să fie închinată unei probleme majore: vor fi zile închinată solidarității cu popoarele tineretului și studenții din Indochina luptei pentru pace securitate și colaborare, tinerelor fete, precum și o zi dedicată tineretului din R.D.G. Numeroase întîlniri și manifestări vor fi dedicate solidarității prieteniei și colaborării cu tineretul lumii, cu studenții care luptă pentru eliberarea națională, independentă democrație și progres social. În cadrul Festivalului vor fi create centre permanente de agitație, ca de exemplu centrul denumit „Tineretul acuză imperialismul” care va deveni punctul tuturor activităților Festivalului centrul solidarității

internaționale. Concomitent cu numeroase conferințe „foruri” și seminarii, privind problemele de bază ale epocii noastre, sînt prevăzute și un număr de întîlniri amicale între delegațiile participante la festival, întîlniri profesionale, printre care și întîlniri între pedagogi, școlari, specialiști precum și manifestări culturale-sportive.

• În studioul „Defa”-Berlin se lucrează intens la un film colorat de circa o oră, intitulat „Ne întîlnim la Berlin”. În afara versiunii germane, sînt prevăzute versiuni în limba rusă, engleză, franceză, spaniolă, arabă. Filmul își propune să prezinte un portret colectiv al generației de tineri cetățeni din R.D.G. care au îmblînit vîrsta de 20 de ani constructorii ai socialismului care vor fi gazdele Festivalului. El cuprinde referiri la trecut care permit spectatorilor să aprecieze dezvoltarea impetuoașă pe care au luat-o statul socialist german și tineretul său, după anii fascismului.

Revista
presei străine

Mediul ambiant și experiența senzorială a copilului

Atență la problemele de importanță majoră ale educației preșcolarilor, punînd, de obicei, la dispoziția cititorilor un material de orientare didactico-pedagogică precisă — revista italiană „Vita dell'Infanzia” excelează în nr. 5/1973 în preocuparea de a oferi soluții pentru dezvoltarea multilaterală a copilului, prin folosirea resurselor inepuizabile ale mediului ambiant. Unul dintre cele mai utile articole care analizează fațetele acestei modalități de acțiune pedagogică („Mediul înconjurător și materialul senzorial”, de Maria Fini Pecchia) își propune să arate cum pot fi determinați copiii să folosească, în activitatea lor, experiența personală, în scopul accelerării dezvoltării lor intelectuale.

Foarte important este ca, mai întîi, educatorul să-l ajute pe copil să cunoască și să între într-o relație cît mai largă cu mediul înconjurător. Revista indică să se folosească, în acest scop, ceea ce Maria Montessori numea „alfabetul pentru redescoperirea lumii”, prin care ea înțelegea o sumă de materiale senzoriale de următoarele categorii: 1. Materiale pentru simțul văzului (educarea ochiului pentru dimensiuni; educarea ochiului pentru culoare — simțul cromatic; educarea ochiului pentru formă). 2. Materiale pentru simțul tactil. 3. Materiale pentru simțul stereognostic. 4. Materiale pentru simțul termic. 5. Materiale pentru simțul de presiune. 6. Materiale pentru simțul auditiv (educarea urechii pentru zgomot; educarea urechii pentru sunete). 7. Materiale pentru simțul gustativ. 8. Materiale pentru simțul olfactiv.

Exercițiile care se recomandă cu aceste materiale urmăresc să-l obișnuiască pe copil „să observe, să compare, să judece, să decidă”. În aceste exerciții, simțurile nu sînt considerate în mod izolat, ci în corelație cu operații care solicită inteligența. Astfel — arată revista — experiența, legătura cu mediul înconjurător, devin factorul fundamental al dezvoltării mentale. De fapt, este vorba de o interdependență, în care „experiența este asimilată de către structura mentală a copilului, dar în același timp, structura lui mentală se adaptează la experiență și, prin aceasta, se transformă”.

În același timp, revista subliniază pe bună dreptate că raportul cu mediul înconjurător trebuie să devină o condiție de viață, nu doar un moment didactic, creat de educator. Punînd însă accentul pe elementele prin care copilul intră în „relație dinamică” cu lucrurile, pe ceea ce oferă larg mediul ambiant pentru dezvoltarea intelectuală, nu înseamnă a diminua importanța exercițiilor concepute anume de pedagog, pentru că ele ajută la organizarea și sistematizarea procesului cunoașterii. Problema care se pune, în fapt, aici, este de a evita caracterul rigid al instrucției, punîndu-l pe copil în contact larg cu mediul înconjurător, care îi îmbogățește experiența, îl ajută să cunoască mai bine lumea și, prin aceasta, să se dezvolte intelectual mai repede.

S. P.

„TRIBUNA ȘCOLII”

Revistă săptămînală editată de Ministerul Educației și Învățămîntului și Uniunea Sindicatelor din Învățămînt, Știință și Cultură